Araştırma
Research
Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2026; 18(Suppl 1):601-624
doi: 10.18863/pgy.2015900

LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması ve Psikometrik Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Turkish Adaptation of the LGBTQIA+ Minority Stress Scale and Evaluation of Its Psychometric Properties

Yunus Kara[1]

[1]Sinop Üniversitesi, Sinop

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada, LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmaya Türkiye'de yaşayan 660 LGBTQİA+ birey katılmıştır. Ölçeğin 25 maddelik yapısını incelemek amacıyla 340 katılımcının verileriyle Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA), 320 katılımcının verileriyle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık Cronbach alfa ve McDonald's omega katsayılarıyla; zamansal kararlılık ise ilk uygulamadan 21 gün sonra yeniden ulaşılan 144 katılımcının verileriyle Pearson korelasyon katsayısı ve Sınıf İçi Korelasyon Katsayısı (ICC) kullanılarak değerlendirilmiştir. Yakınsak, ayrışma ve ölçüt geçerliği incelenmiş; ölçüt geçerliği kapsamında Algılanan Mağduriyet Ölçeği ve Genel Aidiyet Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: AFA sonucunda özgün yapıyla uyumlu yedi faktörlü yapı elde edilmiş ve DFA ile doğrulanmıştır. Bu yapı toplam varyansın %56,60'ını açıklamıştır. Ölçeğin toplam Cronbach alfa ve McDonald's omega katsayıları sırasıyla 0,922 ve 0,932; alt boyutlara ilişkin Cronbach alfa katsayıları ise 0,701–0,901 arasında bulunmuştur. DFA sonucunda model uyumu kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur (RMSEA = 0,038, CFI = 0,94, TLI = 0,93, SRMR = 0,037). Test-tekrar test analizleri yüksek zamansal kararlılığa işaret etmiştir (ICC = 0,91, r = 0,84). Geçerlik bulguları ölçeğin kuramsal yapısını desteklemiştir.

Sonuç: LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği'nin Türkçe formunun, Türkiye'de yaşayan LGBTQİA+ bireylerin azınlık stresi deneyimlerini değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Azınlık stresi, toplumsal cinsiyet azınlıkları, psikolojik stres, psikometri, psikolojik testler

ABSTRACT

Objective: This study aimed to adapt the LGBTQIA+ Minority Stress Scale into Turkish and evaluate its psychometric properties.

Method: A total of 660 LGBTQIA+ people living in Türkiye participated in the study. To examine the scale's 25-item structure, Exploratory Factor Analysis (EFA) was conducted using data from 340 participants, followed by Confirmatory Factor Analysis (CFA) using data from 320 participants. Internal consistency was assessed using Cronbach's alpha and McDonald's omega coefficients. Temporal stability was evaluated using the Pearson correlation coefficient and intraclass correlation coefficient (ICC), based on test–retest data from 144 participants who were reached again 21 days after the initial administration. Convergent, discriminant, and criterion-related validity were examined. The Perceived Victimization Scale and the General Belongingness Scale were used to assess criterion-related validity.

Results: EFA yielded a seven-factor structure consistent with the original scale, which was subsequently confirmed through CFA. The structure explained 56.60% of the total variance. The overall Cronbach's alpha and McDonald's omega coefficients were 0.922 and 0.932, respectively, while Cronbach's alpha coefficients for the subscales ranged from 0.701 to 0.901. CFA indicated an acceptable model fit (RMSEA = 0.038, CFI = 0.94, TLI = 0.93, SRMR = 0.037). Test–retest analyses indicated high temporal stability (ICC = 0.91, r = 0.84). The validity findings supported the scale's underlying theoretical structure.

Conclusion: The Turkish version of the LGBTQIA+ Minority Stress Scale was found to be a valid and reliable instrument for assessing minority stress experiences among LGBTQIA+ people living in Türkiye.

Keywords: Minority stress, gender minorities, stress, psychological, psychometrics, psychological tests

Yazışma Adresi / Address For Correspondence: Yunus Kara, Sinop Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sinop, Türkiye
e-mail: kara.yunus93@gmail.com
Geliş tarihi/Received: 11.08.2026 | **Kabul tarihi/Accepted:** 11.10.2026

Giriş

Toplumsal damgalanma, ayrımcılık ve dışlanma deneyimleri, dezavantajlı grupların ruhsal ve fiziksel sağlıklarını etkileyen en önemli sosyal belirleyiciler arasında yer almaktadır. Özellikle cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli ayrımcılığa maruz bırakılan bireylerin depresyon, anksiyete, intihar düşüncesi, madde kullanım bozukluğu ve yaşam kalitesinde azalma gibi birçok olumsuz sağlık göstergesi açısından genel nüfusa kıyasla daha yüksek risk altında olduğu uzun yıllardır gösterilmektedir (Meyer 2003, Hatzenbuehler 2009, Pachankis ve ark. 2020, Kara 2026). Bu farklılıkların yalnızca bireysel özelliklerle açıklanamayacağı; bireylerin maruz bırakıldıkları yapısal eşitsizlikler, toplumsal damgalanma ve ayrımcılık süreçlerinin biyopsikososyal sağlık üzerindeki etkilerinin dikkate alınması gerektiği giderek daha fazla kabul görmektedir.

Bu çerçevede geliştirilen Azınlık Stresi Kuramı (Minority Stress Theory), toplumsal cinsiyet azınlıklarının yaşadığı sağlık eşitsizliklerini açıklamada en yaygın kullanılan kuramsal modellerden biridir. Meyer (2003), azınlık gruplarına mensup bireylerin yalnızca günlük yaşamın olağan stresörleriyle değil, toplumsal önyargılar, damgalanma ve ayrımcılık nedeniyle ortaya çıkan kronik ve ek stres kaynaklarıyla da karşı karşıya kaldığını ileri sürmektedir. Kurama göre bu stresörler, bireyin sosyal konumundan kaynaklanan ve zaman içerisinde birikerek ruh sağlığı ile psikososyal iyilik halini olumsuz etkileyen özgün bir stres biçimini oluşturmaktadır. Son yirmi yılda gerçekleştirilen çok sayıda araştırma, azınlık stresinin yalnızca ruh sağlığı ile değil; fiziksel sağlık, yaşam kalitesi, sosyal ilişkiler ve sağlık hizmetlerine erişim gibi çok sayıda sonuç değişkeniyle ilişkili olduğunu göstermiştir (Hatzenbuehler 2009, Hatzenbuehler ve Pachankis 2016, Flentje ve ark. 2020, Pachankis ve ark. 2020, Diamond ve Alley 2022, Frost ve Meyer 2023).

Meyer'in (2003) modeli, azınlık stresini distal ve proksimal olmak üzere iki temel süreç üzerinden açıklamaktadır. Distal stresörler; ayrımcılık, şiddet, dışlanma ve mağduriyet gibi bireyin dışında gerçekleşen nesnel olayları kapsarken, proksimal stresörler bireyin bu deneyimlere verdiği öznel psikolojik tepkileri ifade etmektedir. Kimliği gizleme, reddedilme beklentisi ve içselleştirilmiş damgalanma bu ikinci grupta yer almaktadır. Bununla birlikte model, topluluğa bağlılığı ve sosyal destek gibi koruyucu psikososyal kaynakların azınlık stresinin olumsuz etkilerini azaltabileceğini de öne sürmektedir. Böylece azınlık stresi yalnızca ayrımcılık deneyimlerini değil, bireyin bu deneyimleri nasıl algıladığı, yönettiği ve bunlarla nasıl baş ettiği süreçleri de kapsayan çok boyutlu bir yapı olarak değerlendirilmektedir.

Azınlık stresi kuramı uluslararası literatürde yaygın biçimde kullanılmasına rağmen, uzun yıllar boyunca araştırmalarda bu yapının yalnızca belirli bileşenleri ölçülmüştür. Çalışmaların önemli bir kısmı yalnızca ayrımcılık olaylarına, içselleştirilmiş homofobiye veya reddedilme beklentisine odaklanmış; azınlık stresinin tüm boyutlarını aynı anda değerlendirebilen kapsamlı ölçme araçlarının eksikliği araştırmacılar tarafından önemli bir metodolojik sınırlılık olarak belirtilmiştir (Meyer ve Frost 2013). Özellikle gündelik mikro saldırılar, kimliği gizleme ve topluluğa bağlılık gibi süreçlerin birçok çalışmada yeterince temsil edilmemesi, azınlık stresinin bütüncül biçimde değerlendirilmesini güçleştirmiştir.

Bu gereksinim doğrultusunda Outland (2016), Meyer'in kuramsal modelini temel alarak LGBT Azınlık Stresi Ölçeği'ni (LGBT Minority Stress Measure) geliştirmiştir. Ölçek; kimliği gizleme, gündelik ayrımcılık/mikro saldırılar, reddedilme beklentisi, ayrımcılık olayları, içselleştirilmiş damgalanma, mağduriyet deneyimleri ve topluluğa bağlılık olmak üzere yedi alt boyuttan ve 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde 640 katılımcıdan elde edilen bulgular, yedi faktörlü yapının psikometrik olarak desteklendiğini, ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu ve azınlık stresinin psikolojik sıkıntıyla anlamlı biçimde ilişkili olduğunu göstermiştir.

Özgün çalışmayı izleyen yıllarda, azınlık stresinin farklı kavramsallaştırmalarını temel alan ölçme araçlarının farklı kültürel bağlamlarda geliştirilmesi ve uyarlanmasına yönelik çalışmalar da yürütülmüştür. Örneğin Norcini Pala ve arkadaşları (2017) tarafından geliştirilen Azınlık Stresi Ölçeği (Minority Stress Scale), İtalya bağlamında yedi faktörlü yapısı üzerinden değerlendirilmiştir. Bu ölçek, Outland'ın (2016) geliştirdiği LGBT Azınlık Stresi Ölçeği (LGBT Minority Stress Measure)'nden farklı bir ölçme aracıdır. Outland'ın (2016) LGBT Azınlık Stresi Ölçeği'ne ilişkin farklı kültürel uyarlama çalışmaları ise aynı ölçme aracının faktör yapısının farklı kültürel bağlamlarda incelenmesine olanak sağlamıştır (Blažev ve ark. 2025, Nebot-Garcia ve ark.

2026). Benzer biçimde güncel araştırmalar, azınlık stresinin aktivizm, sosyal destek, kimlik süreçleri, açılma davranışı ve psikolojik iyi oluş gibi değişkenlerle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Krok ve ark. 2024, Jaspal 2025).

Türkiye'de LGBTQİA+ bireylerin azınlık stresi ve bu yapıyla ilişkili boyutlara yönelik ölçme araçlarının kullanımı son yıllarda artmakla birlikte, mevcut araçlar çoğunlukla azınlık stresinin belirli bileşenlerine veya belirli alt gruplara odaklanmaktadır. Örneğin, Toplumsal Cinsiyet Azınlığı Stresi ve Dayanıklılık Ölçeği (Gender Minority Stress and Resilience Measure)'nin Türkçe formuna ilişkin çalışma trans ve toplumsal cinsiyet normlarına uymayan bireylerde azınlık stresi ve dayanıklılık süreçlerini değerlendirmeye odaklanırken (Şahin ve ark. 2023), LGBT Topluluğuna Bağlılık Ölçeği (LGBT Community Connectedness Scale)'nin Türkçe uyarlaması topluluğa bağlılık boyutunu değerlendirmektedir (Barburoğlu ve ark. 2024). Benzer biçimde, Günlük Heteroseksist Deneyimler Ölçeği (Daily Heterosexist Experiences Questionnaire)'nin Türkçe uyarlaması, LGBTİ+ bireylerin günlük yaşamda deneyimledikleri heteroseksist yaşantıları ve bunlarla ilişkili azınlık stresi süreçlerini değerlendirmeye odaklanmaktadır (Karakaş 2024). Bu çalışmalar Türkiye'de LGBTQİA+ bireylerin azınlık stresiyle ilişkili farklı süreçlerini değerlendirmek açısından önemli katkılar sunmakla birlikte, distal ve proksimal stresörleri ve koruyucu psikososyal kaynakları aynı ölçme yapısı içerisinde bir arada değerlendiren, farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği deneyimlerini kapsayan çok boyutlu bir ölçme aracına duyulan gereksinim devam etmektedir. Bu bağlamda, mevcut çalışmada Outland'ın (2016) yedi boyutlu LGBT Azınlık Stresi Ölçeği (LGBT Minority Stress Measure)'nin Türkçeye uyarlanması, Türkiye'deki araştırmalarda azınlık stresinin daha bütüncül biçimde değerlendirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu araştırmanın amacı, LGBT Azınlık Stresi Ölçeği'ni Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin dilsel eşdeğerliğini, yapı geçerliğini, ölçüt geçerliğini ve güvenirliğini Türkiye örnekleminde incelemektir. Bu kapsamda ölçeğin psikometrik özellikleri açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ile değerlendirilecek; iç tutarlılığı Cronbach alfa, McDonald's omega ve bileşik güvenirlik katsayıları kullanılarak incelenecek; ölçüt geçerliği ise Algılanan Mağduriyet Ölçeği ve Genel Aidiyet Ölçeği ile test edilecektir. Elde edilecek bulguların, Türkiye'de azınlık stresi alanında yürütülecek araştırmalara geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı kazandırmasının yanı sıra, bu alandaki psikososyal araştırmaların metodolojik niteliğine katkı sağlaması beklenmektedir.

Yöntem

Bu araştırma kapsamında; araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasına ilişkin bilgiler, değerlendirmeler ve yorumlar aşağıda sunulmuştur. LGBT Azınlık Stresi Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ile geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesini amaçlayan bu çalışma, metodolojik/psikometrik araştırma deseninde yürütülmüştür. Ölçeğin psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesinde yapı geçerliği, güvenirlik ve ölçüt geçerliği gibi temel ölçme özellikleri birlikte ele alınmıştır (Boateng ve ark. 2018).

Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'de yaşayan, 18 yaş ve üzerinde olan ve kendisini LGBTQİA+ şemsiyesi altında tanımlayan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmada olasılıksız örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında toplam 660 katılımcıdan veri elde edilmiştir. Ana örneklemde yer alan katılımcılardan herhangi biri dışlanmamış veya analiz dışı bırakılmamıştır. Veri setinde eksik veri bulunmadığından, eksik veriler nedeniyle herhangi bir katılımcının araştırma dışında bırakılması söz konusu olmamıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla, veri toplama sürecinin ilk aşamasında ulaşılan 340 katılımcının verileri kullanılarak Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) gerçekleştirilmiştir. Daha sonra ulaşılan 320 katılımcının verileri üzerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yürütülmüştür. Böylece AFA ve DFA analizlerinde aynı katılımcıların kullanılmasının önüne geçilerek, AFA sonucunda elde edilen faktör yapısının farklı bir katılımcı grubunda sınanması sağlanmıştır. Katılımcıların AFA ve DFA gruplarına atanması rastgele yapılmamış; veri toplama sırasına göre gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın örneklem büyüklüğü, faktör analizi için önerilen katılımcı/madde oranı (N:p oranı) ve mutlak örneklem büyüklüğü ölçütleri temel alınarak gerekçelendirilmiştir. AFA ve DFA uygulamalarında madde başına en az 10 katılımcı düşmesi (10:1 oranı) ve toplam örneklem büyüklüğünün 300'ün üzerinde olması önerilmektedir (Comrey ve Lee 1992, Tabachnick ve Fidell 2019, Hair ve ark. 2022). 25 maddelik ölçek için 10:1 oranına göre hesaplanan minimum 250 katılımcı eşiği aşılmış; AFA grubunda yer alan 340 katılımcı 13.6:1, DFA grubunda yer alan 320 katılımcı ise 12.8:1 katılımcı/madde oranına karşılık gelmiştir. Her iki örneklem büyüklüğü de Comrey ve Lee (1992) sınıflandırmasına göre "iyi" (N ≥ 300) düzeydedir.

Ölçeğin zamana karşı kararlılığını değerlendirmek amacıyla ilk uygulamadan 21 gün sonra, araştırmanın katılımcılarından yeniden ulaşılabilen 144 kişiye ölçek ikinci kez uygulanmış ve test-tekrar test güvenirliği analiz edilmiştir.

Dil ve Kültürel Uyarlama Süreci

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması ve kullanımı için gerekli izin, ölçeğin geliştiricisi Dr. Pearl Grey'den (önceki yayınlarında Pearl L. Outland) elektronik posta yoluyla alınmıştır. Ölçeğin özgün formu, Outland (2016) tarafından Colorado State University'de yayımlanmamış yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Çalışmanın kurumsal arşiv kaydına Mountain Scholar üzerinden erişilebilmektedir.

Araştırmada kullanılan LGBT Azınlık Stresi Ölçeği, daha önce Türkçeye uyarlanmamış olduğundan, çalışmanın ilk aşamasında ölçeğin dil ve kültürel uyarlama süreci yürütülmüştür. Uyarlama sürecinde Beaton ve arkadaşları (2000) tarafından önerilen kültürlerarası ölçek uyarlama ilkeleri rehber olarak alınmıştır. İlk aşamada ölçeğin özgün İngilizce formu araştırmacı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Ardından oluşturulan Türkçe çeviri metni, İngilizce ve Türkçeye ileri düzeyde hâkim dört dil uzmanı ile LGBTQİA+ çalışmaları, psikoloji ve sosyal hizmet alanlarında deneyimli dört alan uzmanı tarafından dilsel eşdeğerlik, kavramsal uygunluk ve kültürel uyum açısından değerlendirilmiştir. Uzmanlardan her bir maddeyi 1 = "Uygun değil", 2 = "Büyük ölçüde uygun değil", 3 = "Kısmen uygun" ve 4 = "Uygun" biçiminde değerlendirmeleri istenmiştir. Uzman değerlendirmelerinin nicel olarak incelenmesi amacıyla 3 veya 4 puan veren uzmanların oranı üzerinden madde düzeyinde Kapsam Geçerlik İndeksi (I-CVI), ölçek düzeyinde Ortalama Kapsam Geçerlik İndeksi (S-CVI/Ave) ve Evrensel Uyum Kapsam Geçerlik İndeksi (S-CVI/UA) hesaplanmış; uzmanlar arasındaki genel uyum Kendall'ın W katsayısı ile değerlendirilmiştir. Uzman değerlendirmeleri sonucunda 21 madde doğrudan kabul edilmiş, dört maddede ifade, kelime, dilsel yapı veya cümle yapısına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. I-CVI değerleri 0,750 ile 1,000 arasında, S-CVI/Ave 0,975 ve S-CVI/UA 0,840 olarak bulunmuş; uzmanlar arasındaki uyum Kendall's W=0,782 olarak hesaplanmıştır (χ^2=149,81, p<0,001). Uzmanlardan alınan öneriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak ortak bir Türkçe form oluşturulmuştur. Bu süreçte Beaton ve arkadaşlarının (2000) önerdiği iki bağımsız ileri çevirmen ve ayrı bir sentez aşaması yerine, araştırmacı tarafından gerçekleştirilen ileri çeviri ve ardından yürütülen uzman değerlendirmesi kullanılmıştır. Bu nedenle ileri çeviri aşamasındaki uygulamanın önerilen standart süreçten farklı olduğu dikkate alınmalıdır. Uzman değerlendirmesinin ardından Türkçe form, İngilizceye ileri düzeyde hâkim iki bağımsız çevirmen tarafından yeniden İngilizceye çevrilmiştir. Elde edilen geri çeviriler özgün ölçek ile karşılaştırılarak anlam kaymaları, kavramsal tutarlılık ve kültürel uygunluk açısından incelenmiş; gerekli görülen maddelerde son düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Böylece ölçeğin Türkçe formunun dilsel ve kavramsal eşdeğerliği sağlanmıştır.

Ölçeğin özgün adı LGBT Azınlık Stresi Ölçeği (LGBT Minority Stress Measure) olmakla birlikte, Türkçe uyarlama sürecinde ölçeğin adı LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği olarak kullanılmıştır. Bu tercih, ölçeğin değerlendirdiği temel yapının azınlık stresi olması ve araştırma örnekleminin yalnızca lezbiyen, gey ve biseksüel bireyleri değil; trans, non-binary ve queer bireylerin yanı sıra farklı cinsiyet karakteristiklerine sahip, interseks bireyleri ve farklı cinsel yönelimleri bulunan bireyleri de kapsaması nedeniyle yapılmıştır. Böylece ölçeğin adı, ölçülen kuramsal yapıyı ve ölçeğin kapsadığı cinsiyet kimliği, cinsiyet karakteristiği ve cinsel yönelim çeşitliliğini daha kapsayıcı biçimde yansıtmaktadır.

Ölçekte 1–16. maddeler "1 = Hiçbir Zaman" ile "5 = Her Zaman" arasında, 17–25. maddeler ise "1 = Kesinlikle Katılmıyorum" ile "5 = Kesinlikle Katılıyorum" arasında puanlanmaktadır. Topluluğa Bağlılık boyutunda yer alan maddeler, bu boyuttaki yüksek puanların daha yüksek topluluk bağlılığını ve dolayısıyla azınlık stresine

karşı koruyucu bir kaynağı temsil etmesi nedeniyle ters kodlanmıştır. Böylece tüm maddelerin puan yönü azınlık stresi düzeyiyle aynı doğrultuya getirilmektedir. Topluluğa Bağlılık maddeleri ters kodlandıktan sonra 25 maddenin puanlarının ortalaması alınarak toplam ölçek puanı hesaplanmaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan 1 ile 5 arasında değişmekte olup, yüksek puanlar daha yüksek düzeyde azınlık stresine işaret etmektedir. Bu toplam puanlama, özgün ölçeğin puanlama yaklaşımı doğrultusunda kullanılmıştır. Bununla birlikte, mevcut çalışmada ikinci düzey faktör modeli test edilmediğinden, toplam puanın tek boyutlu bir genel faktörü temsil ettiği yönünde ayrıca bir doğrulama yapılmamıştır. Bu nedenle toplam puan, özgün ölçeğin puanlama yaklaşımı doğrultusunda genel bir gösterge olarak ele alınmış; yedi alt boyutun puanları da ayrıca değerlendirilmiştir.

Uyarlama sürecinin son aşamasında oluşturulan nihai Türkçe form, hedef kitle özelliklerini taşıyan ve ana örneklemden bağımsız 20 katılımcı üzerinde pilot olarak uygulanmıştır. Pilot uygulama kapsamında maddelerin anlaşılırlığı, yanıtlanabilirliği, kültürel uygunluğu ve uygulama süresi değerlendirilmiştir. Pilot uygulama sonucunda yalnızca 6. maddede yer alan "isimlerle" ifadesi "isimlerle/zamirlerle" şeklinde düzenlenmiş, bunun dışında herhangi bir maddede değişiklik yapılmamıştır. Pilot uygulamaya katılan 20 kişi ana örnekleme dâhil edilmemiştir.

İşlem

Bu çalışmada, "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Araştırmanın uygulama süreci için Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan 06.05.2026 tarihli ve 2026/190 sayılı karar ile etik onay alınmıştır.

Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiş ve tüm katılımcılardan yazılı aydınlatılmış gönüllü onam alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı ve uygulama süreci açıklanmış, araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı ve istedikleri zaman araştırmadan çekilebilecekleri belirtilmiştir. Yüz yüze veri toplama uygulamaları, katılımcıların formları başkaları tarafından görülmeyecek şekilde ayrı bir odada gerçekleştirilmiştir. Doldurulan basılı formlar araştırmacı tarafından kilitli bir dolapta muhafaza edilmiş, dijital veriler parola korumalı dosyalarda saklanmıştır. Araştırma verilerine erişim yalnızca araştırmacı ile sınırlandırılmıştır. Araştırmaya katılım karşılığında katılımcılara herhangi bir ödeme veya maddi teşvik sağlanmamıştır.

Test-tekrar test uygulamasına gönüllü olarak katılmayı kabul eden katılımcılardan ikinci uygulama için yeniden iletişim kurulabilmesini sağlamak amacıyla e-posta adresleri alınmıştır. Yeniden iletişim bilgileri araştırma verilerinden ayrı tutulmuş ve yalnızca test-tekrar test uygulamasının yürütülmesi amacıyla kullanılmıştır. İlk ve ikinci uygulamaların eşleştirilmesi amacıyla katılımcıların baş harfleri ile telefon numaralarının son üç hanesinden oluşan bir kodlama kullanılmıştır. Böylece test-tekrar test verilerinin eşleştirilmesi sağlanırken doğrudan kimlik bilgilerinin analiz veri setine dâhil edilmemesine özen gösterilmiştir.

Veri toplama süreci Mayıs–Temmuz 2026 tarihleri arasında yürütülmüştür. Veriler, Türkiye'nin farklı illerinde LGBTQİA+ alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle yüz yüze toplanmıştır.

Veri toplama süreci araştırmacının koordinasyonunda yürütülmüş ve saha uygulamalarında araştırma ekibinde yer almayan üç saha destek personelinden yararlanılmıştır. Araştırmacı İstanbul, Ankara ve Trabzon'daki yüz yüze uygulamalara doğrudan katılmış; diğer illerdeki veri toplama uygulamalarını saha destek personeli aracılığıyla koordine ve takip etmiştir. Türkiye'nin farklı illerinde LGBTQİA+ alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, gönüllü ağları aracılığıyla araştırmanın duyurulmasına ve potansiyel katılımcılara ulaşılmasına katkı sağlamış, ayrıca yüz yüze uygulamalar için uygun fiziksel ortam sunmuştur. Saha destek personeline araştırmanın amacı, veri toplama süreci ve katılımcıların gönüllülüğü ile gizliliğine ilişkin temel uygulamalar hakkında gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

Veri toplama sürecinde eksik veri oluşmasını önlemek amacıyla ölçek formları uygulama sırasında kontrol edilmiştir. Katılımcıların herhangi bir maddeyi yanıtlamama hakkı korunmuş; yanıtlanmamış maddelerin doldurulması konusunda katılımcılara herhangi bir zorunluluk getirilmemiştir. Veri setinin analiz öncesinde incelenmesi sonucunda eksik veriye rastlanmamıştır.

Ölçekler

Bu araştırmada verilerin toplanmasında Sosyo-demografik Bilgi Formu, Azınlık Stresi Ölçeği, Algılanan Mağduriyet Ölçeği ve Genel Aidiyet Ölçeği kullanılmıştır.

Sosyo-demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından ilgili literatür doğrultusunda hazırlanan Sosyo-demografik Bilgi Formu, katılımcıların demografik ve sağlıkla ilişkili özelliklerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Formda katılımcıların cinsiyet kimliği, cinsiyet karakteristiği, cinsel yönelimi, yaşı, eğitim durumu, ilişki durumu, yaşadığı yerleşim yeri, çalışma durumu, kronik enfeksiyon veya hastalık durumu, engellilik durumu ve araştırmaya katılım sağladıkları il ile ilgili sorular yer almaktadır. Bu bilgiler, örneklemin sosyodemografik özelliklerinin tanımlanması ve araştırma bulgularının yorumlanmasına katkı sağlamak amacıyla kullanılmıştır.

Azınlık Stresi Ölçeği

Azınlık Stresi Ölçeği, Outland (2016) tarafından Meyer'in (2003) Azınlık Stresi Kuramı temel alınarak geliştirilmiştir. Ölçek, bireylerin azınlık statülerine bağlı olarak yaşadıkları stres deneyimlerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş olup toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; Kimliği Gizleme (4 madde), Günlük Ayrımcılık/Mikro Saldırılar (4 madde), Reddedilme Beklentisi (4 madde), Ayrımcılık Olayları (4 madde), İçselleştirilmiş Damgalanma (3 madde), Mağduriyet Deneyimleri (3 madde) ve Topluluğa Bağlılık (3 madde) olmak üzere yedi alt boyuttan oluşmaktadır. Kimliği Gizleme, Günlük Ayrımcılık/Mikro Saldırılar, Reddedilme Beklentisi, Ayrımcılık Olayları ve Mağduriyet Deneyimleri alt boyutları 5'li sıklık tipi Likert (1 = Hiçbir zaman, 5 = Her zaman); İçselleştirilmiş Damgalanma ve Topluluğa Bağlılık alt boyutları ise 5'li katılım tipi Likert (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Kesinlikle katılıyorum) biçiminde puanlanmaktadır. Topluluğa Bağlılık alt boyutu ters puanlanmakta olup ölçekten alınan yüksek puanlar daha yüksek düzeyde azınlık stresini göstermektedir. Ölçeğin özgün çalışmasında toplam ölçek için Cronbach alfa katsayısı .87 olarak rapor edilmiştir.

Algılanan Mağduriyet Ölçeği

Algılanan Mağduriyet Ölçeği, Aquino ve arkadaşları (1999) tarafından bireylerin algıladıkları mağduriyet düzeylerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, doğrudan mağduriyet ve dolaylı mağduriyet olmak üzere iki alt boyutta toplam 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Ülbeği, Özgen ve Özgen (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 5'li Likert tipinde puanlanmakta olup yüksek puanlar daha yüksek düzeyde algılanan mağduriyeti göstermektedir. Ölçek özgün olarak işyeri bağlamında geliştirilmiş olmakla birlikte, maddelerin aşağılayıcı davranışlar, uygunsuz yorum ve hareketler, fiziksel tehdit, küfür, kötü gösterilme ve kişinin itibarına yönelik olumsuz davranışlar gibi doğrudan mağduriyet yaşantılarını değerlendirmesi nedeniyle bu çalışmada ölçüt değişken olarak tercih edilmiştir. Bununla birlikte, ölçeğin özgün bağlamının işyeri olması nedeniyle bu ölçüt geçerliği bulguları bağlama duyarlı biçimde yorumlanmıştır. Bu araştırmada ölçek, LGBTQİA+ azınlık stresinin mağduriyet yaşantılarıyla ilişkisini incelemek amacıyla kullanılmıştır. Algılanan Mağduriyet Ölçeği'nin toplam puanına ilişkin Cronbach alfa katsayısı, bu araştırma kapsamında .92 olarak bulunmuştur.

Genel Aidiyet Ölçeği

Genel Aidiyet Ölçeği, Malone ve arkadaşları (2012) tarafından bireylerin sosyal çevrelerine ait olma ve kabul görme düzeylerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, Kabul Edilme/İçerilme ve Reddedilme/Dışlanma olmak üzere iki alt boyutta toplam 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Duru (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 7'li Likert tipinde (1 = Kesinlikle Katılmıyorum, 7 = Tamamen Katılıyorum) puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 12 ile 84 arasında değişmekte olup yüksek puanlar bireylerin daha yüksek düzeyde aidiyet duygusuna sahip olduklarını göstermektedir. Bu araştırmada Genel Aidiyet Ölçeği, Azınlık Stresi Ölçeği'nin ölçüt geçerliğini değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır. Bu araştırmada Genel Aidiyet Ölçeği'nin toplam puanına ilişkin Cronbach alfa katsayısı .94 olarak bulunmuştur.

İstatistiksel Analiz

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 28, IBM SPSS AMOS 24 ve R yazılımı (sürüm 4.3.2; R Core Team, 2023) kullanılmıştır. Öncelikle veri seti eksik veri, uç değer ve dağılım özellikleri açısından incelenmiştir. Madde düzeyindeki dağılım özellikleri çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri üzerinden değerlendirilmiştir. Çok değişkenli normallik varsayımı ise R yazılımında MVN paketi (sürüm 5.9; Korkmaz ve ark. 2014) kullanılarak Henze-Zirkler, Mardia ve Doornik-Hansen testleri ile incelenmiştir.

Ölçeğin faktör yapısını incelemek amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Beşli Likert tipi ordinal maddelerin doğası dikkate alınarak AFA, R yazılımında psych paketi (sürüm 2.3.9; Revelle 2023) kullanılarak polikorik korelasyon matrisi üzerinden gerçekleştirilmiştir. AFA öncesinde verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik katsayısı ve Bartlett Küresellik Testi ile değerlendirilmiştir. Faktör çıkarma yöntemi olarak Principal Axis Factoring (PAF), faktörler arasında korelasyon bulunabileceği varsayımı doğrultusunda Direct Oblimin rotasyon tekniği kullanılmıştır. Faktör sayısının belirlenmesinde özdeğerlerin 1'in üzerinde olması ölçütü, yamaç grafiği (scree plot) ve R yazılımında paran paketi (sürüm 1.5.3; Dinno 2018) kullanılarak yürütülen Horn paralel analizi (%95 güven düzeyinde, 1000 simülasyon) birlikte değerlendirilmiştir.

AFA sonucunda elde edilen faktör yapısı, AFA örnekleminden farklı olarak belirlenen örneklem üzerinde IBM SPSS AMOS 24 kullanılarak gerçekleştirilen Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir. DFA kapsamında yalnızca birinci düzey yedi faktörlü model test edilmiş; yedi faktör üzerinde ikinci düzey bir genel faktör modeli sınanmamıştır. Beşli Likert tipi ordinal göstergelerin doğası dikkate alınarak DFA'da birincil kestirim yöntemi olarak Diagonally Weighted Least Squares (DWLS) kullanılmıştır. Modelin kestirim yöntemine duyarlılığını değerlendirmek amacıyla Robust Maximum Likelihood (MLR) kestirimi ile ek bir duyarlılık analizi gerçekleştirilmiştir. Model uyumu; χ^2/df, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index; CFI), Tucker-Lewis İndeksi (TLI), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation; RMSEA) ve Standartlaştırılmış Artık Ortalamalarının Karekökü (Standardized Root Mean Square Residual; SRMR) temel uyum indeksleri olarak değerlendirilmiştir. RMSEA için %90 güven aralığı da raporlanmıştır. χ^2/df ≤ 3, RMSEA ve SRMR ≤ 0,05 ile CFI ve TLI ≥ 0,95 mükemmel uyum; χ^2/df ≤ 5, RMSEA ve SRMR ≤ 0,08 ile CFI ve TLI ≥ 0,90 kabul edilebilir uyum ölçütleri olarak esas alınmıştır. GFI, AGFI, IFI ve NFI ise tamamlayıcı uyum indeksleri olarak raporlanmıştır.

Ölçek maddelerinin ayırt ediciliğini değerlendirmek amacıyla düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları hesaplanmış ve 0,30 değeri alt sınır olarak kabul edilmiştir (Clark ve Watson 1995). Ölçeğin güvenirliği Cronbach alfa, McDonald's omega (ω) (R psych paketi; Revelle, 2023) ve test-tekrar test yöntemleri ile değerlendirilmiştir. İç tutarlılık katsayıları için 0,70 ve üzerindeki değerler kabul edilebilir güvenirlik göstergesi olarak değerlendirilmiştir (Nunnally ve Bernstein 1994, Hayes ve Coutts 2020).

Test-tekrar test güvenirliği, Pearson korelasyon katsayısı (r) ve iki yönlü rastgele etkiler modeli, tekli ölçümler ve mutlak uyum tanımına dayalı Sınıf İçi Korelasyon Katsayısı (Intraclass Correlation Coefficient [ICC], %95 GA) kullanılarak değerlendirilmiştir (ICC(2,1), Koo ve Li 2016). İkinci uygulama, ilk uygulamadan 21 gün sonra gerçekleştirilmiştir. Bu süre, ilk uygulamadaki maddelerin hatırlanmasına bağlı yanlılığı azaltırken ölçülen yapıda gerçek değişim olasılığını sınırlamak amacıyla tercih edilmiştir. Bununla birlikte, iki uygulama arasındaki dönemde katılımcıların maruz kalabileceği ayrımcılık, mağduriyet veya diğer önemli yaşam olayları ayrıca değerlendirilmemiştir.

Yakınsak geçerlik ve birleşik güvenirliği değerlendirmek amacıyla sırasıyla Ortalama Açıklanan Varyans (Average Variance Extracted; AVE) ve Bileşik Güvenirlik (Composite Reliability; CR) değerleri ile ayrışma geçerliğini değerlendirmede kullanılan Heterotrait-Monotrait oranı (HTMT) matrisi, R yazılımındaki semTools paketi (sürüm 0.5-6; Jorgensen ve ark. 2022) kullanılarak hesaplanmıştır. AVE değerinin 0,50 ve üzerinde, CR değerinin ise 0,70 ve üzerinde olması yeterli kabul edilmiştir (Fornell ve Larcker 1981, Hair ve ark. 2022). Ölçeğin ayrışma geçerliğini değerlendirmede Fornell-Larcker ölçütü doğrultusunda faktörlerin AVE değerlerinin karekökleri faktörler arası korelasyon katsayıları ile karşılaştırılmış; ayrıca HTMT değerlerinin 0,85'in altında olması ölçütü esas alınmıştır (Henseler ve ark. 2015).

Ölçeğin ölçüt geçerliğini incelemek amacıyla LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği ile Algılanan Mağduriyet Ölçeği ve Genel Aidiyet Ölçeği arasındaki ilişkiler Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya toplam 660 LGBTQİA+ birey katılmıştır. Faktör yapısının incelenmesi amacıyla katılımcıların 340'ı Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA), 320'si Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için değerlendirilmiştir. Katılımcıların yaşları 18 ile 65 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 34,7±10,5 yıl, medyan yaş 33 yıl ve çeyrekler arası aralık (IQR) 26–42 yıl olarak bulunmuştur. Katılımcıların %46,2'si (n=305) 18–30 yaş, %35,5'i (n=234) 31–45 yaş ve %18,3'ü (n=121) 46–65 yaş grubunda yer almaktadır.

Katılımcıların cinsiyet kimlikleri incelendiğinde, %37,7'sinin (n=249) erkek, %17,0'sinin (n=112) kadın, %13,3'ünün (n=88) trans kadın, %13,0'ının (n=86) non-binary, %10,3'ünün (n=68) trans erkek ve %8,6'sının (n=57) akışkan cinsiyet (gender fluid) kimliğini benimsediği görülmektedir. Cinsel yönelim açısından katılımcıların %31,2'si (n=206) gey, %21,5'i (n=142) biseksüel, %17,1'i (n=113) lezbiyen, %14,4'ü (n=95) panseksüel, %9,4'ü (n=62) heteroseksüel ve %6,4'ü (n=42) queer olarak kendilerini tanımlamıştır. Araştırmaya dâhil edilen heteroseksüel katılımcılar, cinsel yönelimleri heteroseksüel olmakla birlikte cinsiyet kimlikleri nedeniyle LGBTQİA+ şemsiyesi altında yer alan trans bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların %92,7'si (n=612) endoseks, %7,3'ü (n=48) ise interseks olduğunu belirtmiştir.

Eğitim durumuna göre katılımcıların %32,4'ü (n=214) lisans, %30,5'i (n=201) lise, %11,2'si (n=74) ortaokul, %8,8'i (n=58) yüksek lisans, %6,4'ü (n=42) yüksekokul, %6,1'i (n=40) ilkokul ve %4,7'si (n=31) doktora mezunudur. Katılımcıların %54,4'ü (n=359) bekâr, %37,1'i (n=245) partneri olduğunu ve %8,5'i (n=56) evli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların yaşamlarının büyük bölümünü geçirdikleri yer incelendiğinde, %35,8'i (n=236) metropolde, %33,9'u (n=224) büyükşehirde, %19,4'ü (n=128) şehirde, %5,0'ı (n=33) ilçede, %4,1'i (n=27) kasabada ve %1,8'i (n=12) köyde yaşadığını bildirmiştir.

Araştırma verileri Türkiye'nin yedi farklı ilinden toplanmıştır. Katılımcıların %22,7'si (n=150) Ankara, %21,5'i (n=142) İstanbul, %14,7'si (n=97) İzmir, %12,4'ü (n=82) Diyarbakır, %11,4'ü (n=75) Antalya, %10,3'ü (n=68) Gaziantep ve %7,0'ı (n=46) Trabzon ilinden araştırmaya katılmıştır. Katılımcılara ilişkin ayrıntılı sosyodemografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Madde Düzeyinde Dağılım Özellikleri ve Faktör Analizine Uygunluk

Madde düzeyindeki dağılım özellikleri incelendiğinde, maddelerin ortalama puanlarının 1,98 ile 3,45, standart sapmalarının ise 1,02 ile 1,20 arasında değiştiği görülmüştür. Çarpıklık değerleri –.480 ile 1.050, basıklık değerleri ise –0,720 ile 0,580 arasında değişmiştir (Tablo 2). Bu değerler, maddelerin dağılım özelliklerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğunu göstermektedir.

Çok değişkenli normallik varsayımı Henze-Zirkler, Mardia ve Doornik-Hansen testleri ile incelenmiştir. Mardia çok değişkenli çarpıklık testi anlamlı bulunmuştur (b_1p = 48,32, χ^2 = 2577,07, p < 0,001). Mardia çok değişkenli basıklık testi de anlamlıdır (b_2p = 742,15, z = 18,45, p < 0,001). Benzer şekilde, Henze-Zirkler testi anlamlı bulunmuştur (HZ = 1,48, p < 0,001) ve Doornik-Hansen testi de çok değişkenli normal dağılım varsayımının karşılanmadığını göstermiştir (DH = 312,84, sd = 50, p < 0,001).

Açımlayıcı Faktör Analizi

Azınlık Stresi Ölçeği'nin faktör yapısını incelemek amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Analiz öncesinde veri setinin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik katsayısı ve Bartlett Küresellik Testi ile değerlendirilmiştir. KMO katsayısı .91 olarak bulunmuş, Bartlett Küresellik Testi'nin anlamlı olduğu belirlenmiştir (χ^2 = 9782,534, sd = 300, p < 0,001). Bu bulgular, veri setinin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Çalışma grubuna ilişkin tanımlayıcı bilgiler			
Değişken	Toplam (N=660) n (%)	AFA (n=340) n (%)	DFA (n=320) n (%)
Yaş			
Ortalama ± SS	34,7±10,5	33,2±10,3	36,3±10,5
Medyan (IQR)	33 (26–42)	33 (26–42)	33 (26–43)
Minimum–Maksimum	18–65	18–65	18–65
18–30	305 (46,2)	157 (46,2)	148 (46,3)
31–45	234 (35,5)	121 (35,6)	113 (35,3)
46–65	121 (18,3)	62 (18,2)	59 (18,4)
Cinsiyet Kimliği			
Kadın	112 (17,0)	58 (17,1)	54 (16,9)
Trans Kadın	88 (13,3)	45 (13,2)	43 (13,4)
Erkek	249 (37,7)	128 (37,6)	121 (37,8)
Trans Erkek	68 (10,3)	35 (10,3)	33 (10,3)
Non-binary	86 (13,0)	44 (12,9)	42 (13,1)
Akışkan Cinsiyet (Gender Fluid)	57 (8,6)	30 (8,8)	27 (8,4)
Cinsel Yönelim			
Lezbiyen	113 (17,1)	58 (17,1)	55 (17,2)
Gey	206 (31,2)	106 (31,2)	100 (31,3)
Biseksüel	142 (21,5)	73 (21,5)	69 (21,6)
Panseksüel	95 (14,4)	49 (14,4)	46 (14,4)
Queer	42 (6,4)	22 (6,5)	20 (6,3)
Heteroseksüel	62 (9,4)	32 (9,4)	30 (9,4)
Cinsiyet Karakteristiği			
İnterseks	48 (7,3)	25 (7,4)	23 (7,2)
Endoseks	612 (92,7)	315 (92,6)	297 (92,8)
Eğitim Durumu			
İlkokul	40 (6,1)	21 (6,2)	19 (5,9)
Ortaokul	74 (11,2)	38 (11,2)	36 (11,3)
Lise	201 (30,5)	104 (30,6)	97 (30,3)
Yüksekokul	42 (6,4)	22 (6,5)	20 (6,3)
Lisans	214 (32,4)	110 (32,4)	104 (32,5)
Yüksek Lisans	58 (8,8)	29 (8,5)	29 (9,1)
Doktora	31 (4,7)	16 (4,7)	15 (4,7)
İlişki Durumu			
Bekar	359 (54,4)	185 (54,4)	174 (54,4)
Evli	56 (8,5)	29 (8,5)	27 (8,4)
Partneri var	245 (37,1)	126 (37,1)	119 (37,2)
Yaşamın Çoğunluğunun Geçtiği Yer			
Köy	12 (1,8)	6 (1,8)	6 (1,9)
Kasaba	27 (4,1)	14 (4,1)	13 (4,1)
İlçe	33 (5,0)	17 (5,0)	16 (5,0)
Şehir	128 (19,4)	66 (19,4)	62 (19,4)
Büyükşehir	224 (33,9)	115 (33,8)	109 (34,1)
Metropol	236 (35,8)	122 (35,9)	114 (35,6)
Araştırmaya Katılım Sağlanan Şehir			
İstanbul	142 (21,5)	73 (21,5)	69 (21,6)
İzmir	97 (14,7)	50 (14,7)	47 (14,7)
Ankara	150 (22,7)	77 (22,6)	73 (22,8)
Antalya	75 (11,4)	39 (11,5)	36 (11,3)
Trabzon	46 (7,0)	24 (7,1)	22 (6,9)
Gaziantep	68 (10,3)	35 (10,3)	33 (10,3)
Diyarbakır	82 (12,4)	42 (12,4)	40 (12,5)

Sürekli değişkenler ortalama ± standart sapma ve medyan (çeyrekler arası aralık; IQR) ile; kategorik değişkenler sayı ve yüzde [n (%)] ile sunulmuştur.
AFA: Açımlayıcı Faktör Analizi; DFA: Doğrulayıcı Faktör Analizi.

Tablo 2. Ölçek maddelerine ilişkin betimsel istatistikler ve dağılım özellikleri (n=320)				
Madde	**Ortalama (X̄)**	**SS**	**Çarpıklık**	**Basıklık**
M1	3,24	1,12	−0,312	−0,645
M2	3,15	1,18	−0,245	−0,720
M3	3,28	1,15	−0,350	−0,580
M4	3,30	1,20	−0,385	−0,690
M5	2,85	1,05	0,112	−0,510
M6	2,90	1,10	0,085	−0,580
M7	2,78	1,08	0,180	−0,490
M8	2,82	1,12	0,145	−0,530
M9	3,42	1,02	−0,450	−0,310
M10	3,38	1,05	−0,410	−0,380
M11	3,45	1,08	−0,480	−0,290
M12	3,40	1,04	−0,430	−0,350
M13	2,45	1,15	0,520	−0,420
M14	2,38	1,12	0,580	−0,360
M15	2,40	1,18	0,550	−0,410
M16	2,48	1,14	0,490	−0,450
M17	2,15	1,05	0,820	0,110
M18	2,10	1,02	0,880	0,250
M19	2,22	1,08	0,750	0,050
M20	2,05	1,10	0,950	0,320
M21	1,98	1,04	1,050	0,580
M22	2,02	1,08	0,980	0,410
M23 (Ters)	2,65	1,12	0,280	−0,610
M24 (Ters)	2,70	1,15	0,220	−0,680
M25 (Ters)	2,58	1,10	0,340	−0,550

SS = standart sapma. M23–M25, Topluluğa Bağlılık alt boyutuna ait ters kodlanan maddelerdir.

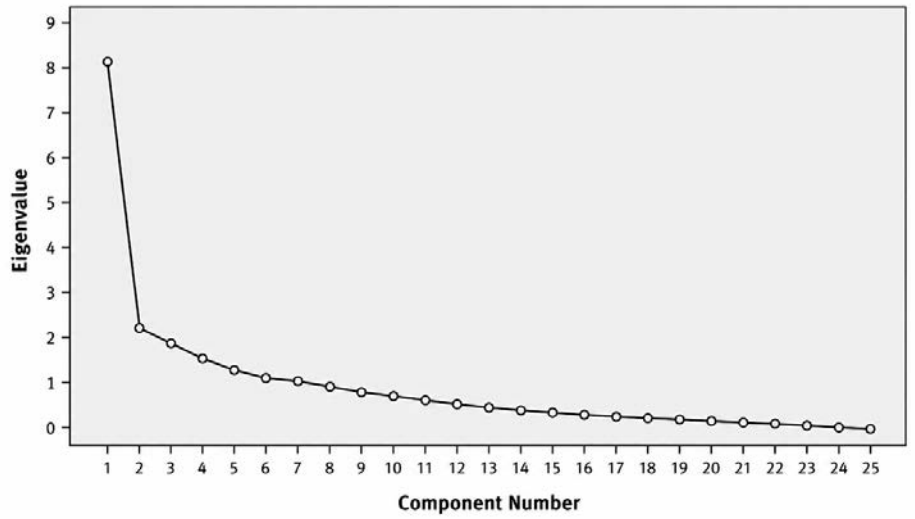
Beşli Likert tipi ordinal maddelerin doğası dikkate alınarak AFA, polikorik korelasyon matrisi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Faktör çıkarma yöntemi olarak Principal Axis Factoring (PAF), faktörler arasında korelasyon bulunabileceği varsayımı doğrultusunda ise Direct Oblimin rotasyon tekniği kullanılmıştır. Faktör sayısının belirlenmesinde özdeğerlerin 1'in üzerinde olması ölçütü, yamaç grafiği (scree plot) ve Horn paralel analizi birlikte değerlendirilmiştir. Paralel analiz sonuçlarında ilk yedi faktöre ilişkin gözlenen özdeğerlerin %95 persentil düzeyindeki rastgele veri özdeğerlerinden daha yüksek, sekizinci faktöre ilişkin özdeğerin ise daha düşük olduğu görülmüştür. Bu bulgular yedi faktörlü yapıyı desteklemiştir. PAF sonucunda elde edilen yedi faktör toplam varyansın %56,60'ını açıklamıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Faktör sayısının belirlenmesi ve açıklanan varyans (n=340)							
Faktör	**Başlangıç Özdeğeri**	**Paralel Analiz Özdeğeri (%95)**	**Karar**	**Çıkarım Sonrası Özdeğer**	**Açıklanan Varyans (%)**	**Kümülatif Varyans (%)**	**Döndürme Sonrası Kareler Toplamı***
Faktör 1	8,102	1,412	Kabul	7,620	30,48	30,48	6,85
Faktör 2	2,146	1,325	Kabul	1,710	6,84	37,32	5,42
Faktör 3	1,842	1,258	Kabul	1,420	5,68	43,00	5,80
Faktör 4	1,536	1,201	Kabul	1,150	4,60	47,60	5,35
Faktör 5	1,293	1,152	Kabul	0,880	3,52	51,12	3,90
Faktör 6	1,133	1,108	Kabul	0,720	2,88	54,00	3,25
Faktör 7	1,078	1,065	Kabul	0,650	2,60	56,60	2,80
Faktör 8	0,920	1,028	Red	—	—	—	—

*Direct Oblimin eğik döndürme kullanıldığı için döndürme sonrası kareler toplamları ayrı olarak verilmiştir.

Birinci faktör (Kimliği Gizleme) dört maddeden oluşmakta olup çıkarım sonrası açıklanan varyansa katkısı %30,48'dir. İkinci faktör (Günlük Ayrımcılık/Mikro Saldırılar) dört maddeden oluşmakta olup kümülatif açıklanan varyans oranını %37,32'ye yükseltmiştir. Üçüncü faktör (Reddedilme Beklentisi) dört maddeden

oluşmakta olup kümülatif açıklanan varyans oranını %43,00'a ulaştırmıştır. Dördüncü faktör (Ayrımcılık Olayları) dört maddeden oluşmakta olup kümülatif açıklanan varyans oranını %47,60'a yükseltmiştir. Beşinci faktör (İçselleştirilmiş Damgalanma) üç maddeden oluşmakta olup kümülatif açıklanan varyans oranını %51,12'ye ulaştırmıştır. Altıncı faktör (Mağduriyet Deneyimleri) üç maddeden oluşmakta olup kümülatif açıklanan varyans oranını %54,00'a yükseltmiştir. Yedinci faktör (Topluluğa Bağlılık) üç maddeden oluşmakta olup toplam açıklanan varyansı %56,60'a ulaştırmıştır. Ayrıca, yamaç grafiğinde gözlenen kırılma noktası da ölçeğin yedi faktörlü yapısını desteklemiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Açımlayıcı faktör analizinde ölçek verilerinden elde edilen yamaç grafiği

Tablo 4. Açımlayıcı faktör analizi sonuçları ve düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları (n=340)

	Madde Numarası	Madde Yük Değerleri	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu
Faktör 1 (Kimliği Gizleme)	1	0,911	0,830
	2	0,870	0,817
	3	0,881	0,798
	4	0,902	0,892
Faktör 2 (Günlük Ayrımcılık / Mikro Saldırılar)	5	0,903	0,881
	6	0,884	0,795
	7	0,811	0,787
	8	0,835	0,798
Faktör 3 (Reddedilme Beklentisi)	9	0,885	0,851
	10	0,887	0,801
	11	0,901	0,893
	12	0,888	0,824
Faktör 4 (Ayrımcılık Olayları)	13	0,854	0,797
	14	0,897	0,802
	15	0,905	0,857
	16	0,890	0,804
Faktör 5 (İçselleştirilmiş Damgalanma)	17	0,780	0,701
	18	0,745	0,695
	19	0,733	0,683
Faktör 6 (Mağduriyet Deneyimleri)	20	0,661	0,587
	21	0,630	0,556
	22	0,639	0,598
Faktör 7 (Topluluğa Bağlılık)	23	0,510	0,488
	24	0,501	0,475
	25	0,551	0,503

Maddelerin faktör yükleri 0,30 ölçütü temel alınarak incelenmiş ve hiçbir maddede 0,30 ve üzerinde çapraz yüklenme gözlenmemiştir.

AFA sonucunda hiçbir maddenin faktör yükü .40'ın altında kalmamış ve kuramsal yapıyla uyumsuz çapraz yüklenme gösteren herhangi bir maddeye rastlanmamıştır. Bu nedenle ölçeğin tüm maddeleri Türkçe formda korunmuştur.

Tablo 4'te görüldüğü üzere, maddelerin faktör yükleri 0,501 ile 0,911 arasında, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları ise 0,475 ile 0,893 arasında değişmektedir. Tüm maddelerin faktör yükleri ve düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları kabul edilen alt sınırın (0,30) üzerinde bulunmuştur. Ayrıca, hiçbir maddenin birden fazla faktörde anlamlı düzeyde yüklenmediği ve çapraz yüklenme göstermediği belirlenmiş, bu nedenle ölçeğin özgün formunda yer alan 25 maddenin tamamı Türkçe uyarlama formunda korunmuştur. Elde edilen bulgular, ölçek maddelerinin ait oldukları faktörleri güçlü biçimde temsil ettiğini ve yeterli düzeyde ayırt ediciliğe sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach alfa ve McDonald's omega katsayıları kullanılarak değerlendirilmiştir (Tablo 5).

Azınlık Stresi Ölçeği'nin genel toplam puanı için Cronbach alfa katsayısı 0,922, McDonald's omega katsayısı 0,932 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlara ilişkin Cronbach alfa katsayıları 0,701 ile 0,901, McDonald's omega katsayıları 0,713 ile 0,911 arasında değişmektedir. Elde edilen güvenirlik katsayıları, Azınlık Stresi Ölçeği'nin hem genel puan hem de alt boyutlar düzeyinde yeterli ve yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu desteklemektedir.

Tablo 5. Azınlık Stresi Ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin güvenirlik analizi sonuçları (n=660)

Ölçek ve Alt Faktörler	Cronbach Alpha	McDonald's Omega
Azınlık Stresi Ölçeği Genel Toplam Puanı	0,922	0,932
Kimliği gizleme (Faktör 1)	0,901	0,911
Günlük ayrımcılık/mikro saldırılar (Faktör 2)	0,893	0,902
Reddedilme beklentisi (Faktör 3)	0,887	0,895
Ayrımcılık olayları (Faktör 4)	0,884	0,881
İçselleştirilmiş damgalanma (Faktör 5)	0,844	0,856
Mağduriyet deneyimleri (Faktör 6)	0,788	0,798
Topluluğa bağlılık (Faktör 7)	0,701	0,713

Doğrulayıcı Faktör Analizi

AFAsonucunda elde edilen yedi faktörlü yapının doğrulanması amacıyla bağımsız doğrulama örneklemi (n = 320) üzerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. DFA, IBM SPSS AMOS 24 programı kullanılarak Diagonal Weighted Least Squares (DWLS) kestirim yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Beşli Likert tipi ordinal göstergelerin doğası dikkate alınarak DWLS kestirim yöntemi tercih edilmiştir. Yedi faktörlü ölçüm modeline ilişkin standartlaştırılmış yol diyagramı Şekil 2'de sunulmuştur. DFA kapsamında standartlaştırılmış faktör yükleri, hata varyansları ve kritik oranlar incelenmiş; ilgili sonuçlar Tablo 6'da sunulmuştur.

DFA sonucunda yedi faktörlü ölçüm modelinin $\chi^2(254)=483,76$, $\chi^2/sd=1,90$ olduğu belirlenmiştir. Modelin diğer uyum indeksleri RMSEA=0,038, %90 GA [0,029–0,042], SRMR=0,037, CFI=0,94, TLI=0,93, IFI=0,94, GFI=0,92, AGFI=0,90 ve NFI=0,91 olarak bulunmuştur (Tablo 7). Bulguların kestirim yöntemine duyarlılığını değerlendirmek amacıyla Robust Maximum Likelihood (MLR) kestirimi ile ek bir analiz gerçekleştirilmiştir. MLR analizinde $\chi^2(254)=498,12$, $\chi^2/sd=1,96$, RMSEA=0,041, %90 GA [0,031–0,048], SRMR=0,039, CFI=0,93, TLI=0,92 ve IFI=0,93 olarak bulunmuştur. DWLS ve MLR sonuçlarının benzer olması, yedi faktörlü modelin farklı kestirim yaklaşımları altında da benzer uyum gösterdiğine işaret etmektedir.

Yakınsak ve Ayrışma Geçerliği

Yakınsak geçerliği değerlendirmek amacıyla Bileşik Güvenirlik (Composite Reliability; CR) ve Ortalama Açıklanan Varyans (Average Variance Extracted; AVE) değerleri hesaplanmıştır. Ayrışma geçerliğinin değerlendirilmesinde ise Fornell-Larcker ölçütü ve Heterotrait-Monotrait oranı (HTMT) kullanılmıştır.

Tablo 8'de sunulan bulgular incelendiğinde, alt boyutlara ilişkin Bileşik Güvenirlik (Composite Reliability; CR) değerlerinin 0,747 ile 0,938, Ortalama Açıklanan Varyans (Average Variance Extracted; AVE) değerlerinin

ise 0,496 ile 0,792 arasında değiştiği görülmektedir. Kimliği gizleme, günlük ayrımcılık/mikro saldırılar, reddedilme beklentisi, ayrımcılık olayları, içselleştirilmiş damgalanma ve mağduriyet deneyimleri alt boyutlarında AVE değerleri 0,50'nin üzerinde bulunurken, Topluluğa bağlılık alt boyutunun AVE değeri 0,496 olarak hesaplanmıştır. Topluluğa bağlılık boyutunun AVE değeri 0,50 eşik değerinin hemen altında olmakla birlikte, CR değerinin 0,747 olması bu boyuta ilişkin içsel tutarlılığın kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir. Fornell–Larcker ölçütü doğrultusunda, her bir alt boyuta ait AVE'nin karekökünün (√AVE) ilgili alt boyutun diğer alt boyutlarla olan korelasyon katsayılarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, HTMT analizi sonucunda alt boyut çiftlerine ilişkin değerlerin 0,182 ile 0,693 arasında değiştiği ve tüm değerlerin önerilen 0,85 eşik değerinin altında olduğu görülmüştür (Tablo 9). Bu bulgular, alt boyutların birbirlerinden yeterli düzeyde ayrıştığına ilişkin kanıt sağlamakta; yakınsak geçerlik açısından ise Topluluğa bağlılık boyutunun AVE değerinin sınırda olduğu dikkate alınarak genel olarak destekleyici bulgular sunmaktadır.

Tablo 6. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları: standartlaştırılmış faktör yükleri, standart hatalar, hata varyansları ve kritik oranlar (N=320)

Faktör ve Maddeler	Standartlaştırılmış Yük (λ)	Standart Hata (S.E.)	Hata Varyansı ($1–\lambda^2$)	Kritik Oran (C.R.)	p
Faktör 1: Kimliği Gizleme					
Madde 1	0,890	0,048	0,208	—	—
Madde 2	0,885	0,048	0,217	18,42	<0,001
Madde 3	0,892	0,048	0,204	18,65	<0,001
Madde 4	0,893	0,048	0,203	1870	<0,001
Faktör 2: Günlük Ayrımcılık / Mikro Saldırılar					
Madde 5	0,860	0,051	0,260	—	—
Madde 6	0,852	0,051	0,274	16,80	<0,001
Madde 7	0,841	0,051	0,293	16,45	<0,001
Madde 8	0,846	0,051	0,284	16,58	<0,001
Faktör 3: Reddedilme Beklentisi					
Madde 9	0,878	0,049	0,229	—	—
Madde 10	0,880	0,049	0,226	17,90	<0,001
Madde 11	0,885	0,049	0,217	18,12	<0,001
Madde 12	0,878	0,049	0,229	17,80	<0,001
Faktör 4: Ayrımcılık Olayları					
Madde 13	0,862	0,050	0,257	—	—
Madde 14	0,870	0,051	0,243	17,20	<0,001
Madde 15	0,875	0,050	0,234	17,45	<0,001
Madde 16	0,871	0,051	0,241	17,25	<0,001
Faktör 5: İçselleştirilmiş Damgalanma					
Madde 17	0,810	0,054	0,344	—	—
Madde 18	0,802	0,054	0,357	14,85	<0,001
Madde 19	0,799	0,054	0,362	14,70	<0,001
Faktör 6: Mağduriyet Deneyimleri					
Madde 20	0,720	0,058	0,482	—	—
Madde 21	0,705	0,058	0,503	12,10	<0,001
Madde 22	0,715	0,058	0,489	12,35	<0,001
Faktör 7: Topluluğa Bağlılık (Ters Kodlanmış)					
Madde 23	0,710	0,059	0,496	—	—
Madde 24	0,695	0,059	0,517	11,80	<0,001
Madde 25	0,708	0,059	0,499	12,05	<0,001

λ = standartlaştırılmış faktör yükü; S.E. = standart hata; C.R. = kritik oran; p = anlamlılık değeri. Her faktörde ilk madde referans gösterge olarak sabitlendiğinden bu maddeler için S.E., C.R. ve p değeri hesaplanmamıştır. Hata varyansı = $1–\lambda^2$.

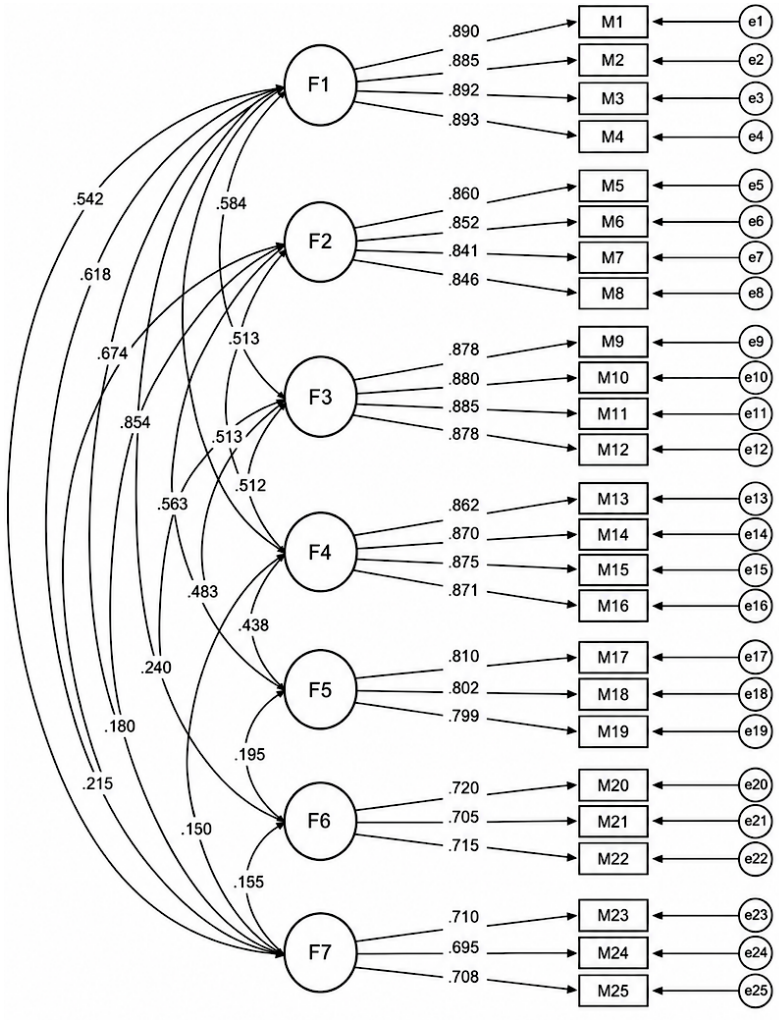
Ölçüt Geçerliği

Azınlık Stresi Ölçeği'nin ölçüt geçerliğini değerlendirmek amacıyla Algılanan Mağduriyet Ölçeği ve Genel Aidiyet Ölçeği ile Pearson korelasyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Kuramsal olarak azınlık stresi düzeyinin algılanan mağduriyet ile pozitif, genel aidiyet duygusu ile ise negatif yönde ilişkili olması beklenmektedir. Analiz sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 7. Doğrulayıcı faktör analizinde farklı kestirim yöntemlerine göre model uyum indeksleri (N=320)

Kestirim Yöntemi	χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA (%90 GA)	SRMR	CFI	TLI	IFI	GFI	AGFI	NFI
DWLS (Birincil)	483,76	254	1,90	0,038 [0,029–0,042]	0,037	0,94	0,93	0,94	0,92	0,90	0,91
Robust ML (MLR)	498,12	254	1,96	0,041 [.031–0,048]	0,039	0,93	0,92	0,93	0,91	0,89	0,90
Mükemmel Uyum Ölçütü	—	—	≤3	≤0,05	≤0,05	≥0,95	≥0,95	≥0,95	≥0,90	≥0,90	≥0,90
Kabul Edilebilir Uyum Ölçütü	—	—	≤5	≤0,08	≤0,08	≥0,90	≥0,90	≥0,90	≥0,85	≥0,85	≥0,85

χ^2 = Ki-kare; sd = serbestlik derecesi; RMSEA = Root Mean Square Error of Approximation; SRMR = Standardized Root Mean Square Residual; CFI = Comparative Fit Index; TLI = Tucker–Lewis Index; IFI = Incremental Fit Index; GFI = Goodness-of-Fit Index; AGFI = Adjusted Goodness-of-Fit Index; NFI = Normed Fit Index. DWLS = Diagonally Weighted Least Squares; MLR = Robust Maximum Likelihood. Uyum ölçütleri ilgili indekslerin yaygın olarak kullanılan mükemmel ve kabul edilebilir uyum sınırlarını göstermektedir.

Şekil 2. Azınlık Stresi Ölçeği doğrulayıcı faktör analizi modeli (standartlaştırılmış değerler)

Tablo 8. Yakınsak ve ayrışma geçerliği sonuçları (n=320)									
Boyut	**CR**	**AVE**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
1. Kimliği gizleme	0,938	0,792	0,890						
2. Günlük ayrımcılık/mikro saldırılar	0,912	0,722	0,412	0,850					
3. Reddedilme beklentisi	0,932	0,775	0,528	0,436	0,880				
4. Ayrımcılık olayları	0,925	0,756	0,485	0,574	0,512	0,869			
5. İçselleştirilmiş damgalanma	0,845	0,646	0,520	0,495	0,563	0,438	0,804		
6. Mağduriyet deneyimleri	0,757	0,509	0,412	0,430	0,448	0,505	0,472	0,713	
7. Topluluğa bağlılık	0,747	0,496	0,215	0,180	0,240	0,155	0,310	0,195	0,704

CR = Bileşik Güvenirlik (Composite Reliability); AVE = Ortalama Açıklanan Varyans (Average Variance Extracted). Köşegen değerleri, her bir alt boyuta ilişkin AVE değerinin karekökünü göstermektedir.

Tablo 9. Heterotrait-Monotrait Oranı (HTMT) matrisi							
Boyut	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
1. Kimliği Gizleme	—						
2. Günlük Ayrımcılık / Mikro Saldırılar	0,459	—					
3. Reddedilme Beklentisi	0,591	0,490	—				
4. Ayrımcılık Olayları	0,544	0,693	0,579	—			
5. İçselleştirilmiş Damgalanma	0,596	0,570	0,651	0,507	—		
6. Mağduriyet Deneyimleri	0,489	0,513	0,536	0,606	0,579	—	
7. Topluluğa Bağlılık (Ters Kodlanmış)	0,270	0,228	0,305	0,182	0,403	0,262	—

HTMT = Heterotrait-Monotrait oranı. Köşegen değerleri gösterilmemiştir. Tüm HTMT değerleri .85'in altındadır.

Tablo 10 incelendiğinde, Azınlık Stresi Ölçeği'nin toplam puanının Algılanan Mağduriyet Ölçeği ile pozitif yönde güçlü düzeyde ilişkili olduğu ($r = 0,615$, $p < 0,001$), Genel Aidiyet Ölçeği ile ise negatif yönde orta düzeyde ilişkili olduğu ($r = –0,382$, $p < 0,001$) görülmektedir. Alt boyutlar incelendiğinde, kimliği gizleme ($r = 0,412$), günlük ayrımcılık / mikro saldırılar ($r = 0,548$), reddedilme beklentisi ($r = 0,482$), ayrımcılık olayları ($r = 0,591$), içselleştirilmiş damgalanma ($r = 0,435$) ve mağduriyet deneyimleri ($r = 0,624$) alt boyutlarının algılanan mağduriyet ile pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir. Buna karşılık, söz konusu alt boyutların tamamı genel aidiyet ile negatif ve anlamlı ilişkiler göstermiştir ($r = –0,215$ ile $–0,410$; $p < 0,001$). Koruyucu bir yapı olarak değerlendirilen topluluğa bağlılık alt boyutu ise diğer alt boyutlardan farklı olarak Algılanan Mağduriyet Ölçeği ile negatif ($r = 0,195$, $p < 0,001$), Genel Aidiyet Ölçeği ile ise pozitif yönde ($r = -0,485$, $p < 0,001$) anlamlı ilişki göstermiştir.

Tablo 10. Azınlık Stresi Ölçeği ile Algılanan Mağduriyet Ölçeği ve Genel Aidiyet Ölçeği arasındaki korelasyonlar (n=660)		
Azınlık Stresi Ölçeği ve Alt Boyutları	**Algılanan Mağduriyet Ölçeği (r)**	**Genel Aidiyet Ölçeği (r)**
Kimliği gizleme	0,412*	–0,285*
Günlük ayrımcılık/mikro saldırılar	0,548*	–0,312*
Reddedilme beklentisi	0,482*	–0,364*
Ayrımcılık olayları	0,591*	–0,245*
İçselleştirilmiş damgalanma	0,435*	–0,410*
Mağduriyet deneyimleri	0,624*	–0,215*
Topluluğa bağlılık	0,195*	-0,485*
Azınlık Stresi Ölçeği toplam puanı	0,615*	–0,382*

r = Pearson korelasyon katsayısı. *$p < 0,001$.

Test–Tekrar Test Güvenirliği

LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği'nin zamana karşı kararlılığını değerlendirmek amacıyla test-tekrar test uygulamaları arasında 21 günlük bir süre bırakılmıştır. Test-tekrar test aralığının, katılımcıların önceki yanıtlarını hatırlama olasılığını azaltacak kadar uzun, ölçülen yapıda gerçek bir değişimin ortaya çıkma

olasılığını sınırlayacak kadar kısa olması önerilmektedir (Deyo ve ark. 1991, Mokkink ve ark. 2010). Bu doğrultuda, 21 günlük aralık mevcut çalışmada hatırlama etkisi ile ölçülen yapıda gerçek değişim olasılığı arasında denge sağlamak amacıyla tercih edilmiştir. İlk uygulamaya katılan katılımcılara 21 gün sonra yeniden ulaşılmış ve yeniden ulaşılabilen 144 katılımcıya ölçek ikinci kez uygulanmıştır. Test-tekrar test uygulaması için önceden belirlenmiş ayrı bir örneklem büyüklüğü hedeflenmemiştir. Test-tekrar test grubundaki 144 katılımcının 58'i AFA, 86'sı DFA grubunda yer almaktadır. Test-tekrar test uygulamasına katılan 144 katılımcı ile katılmayan 516 katılımcı yaş, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, cinsiyet karakteristiği, eğitim durumu ve ilişki durumu açısından karşılaştırılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (tüm p > .05). Test-tekrar test güvenirliği Pearson korelasyon katsayısı (r) ve Sınıf İçi Korelasyon Katsayısı (Intraclass Correlation Coefficient; ICC) kullanılarak değerlendirilmiş; ayrıca iki uygulama arasındaki ortalama fark, ortalama farkın %95 güven aralığı, Ölçümün Standart Hatası (SEM) ve %95 güven düzeyinde En Küçük Algılanabilir Değişim (MDC_{95}) hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Test–tekrar test güvenirlik sonuçları

Ölçek / Alt Boyut	n	Pearson r	ICC [%95 GA]	$p_{(ICC)}$	Ortalama Fark ($\bar{d}$) [%95 GA]	t	$p_{(fark)}$	SEM	MDC95
LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği Toplam Puanı	144	0,84	0,91 [0,88–0,94]	<0,001	0,03 [–0,03–0,09]	0,98	0,329	0,23	0,64
Kimliği Gizleme	144	0,81	0,89 [0,85–0,92]	<0,001	0,04 [–0,04–0,12]	0,95	0,344	0,37	1,03
Günlük Ayrımcılık / Mikro Saldırılar	144	0,79	0,88 [0,83–0,91]	<0,001	0,02 [–0,06–0,10]	0,48	0,632	0,37	1,04
Reddedilme Beklentisi	144	0,82	0,90 [0,86–0,93]	<0,001	0,03 [–0,04–0,10]	0,82	0,414	0,33	0,92
Ayrımcılık Olayları	144	0,78	0,87 [0,82–0,91]	<0,001	0,05 [–0,04–0,14]	1,12	0,264	0,41	1,15
İçselleştirilmiş Damgalanma	144	0,75	0,85 [0,79–0,89]	<0,001	0,03 [–0,06–0,12]	0,65	0,517	0,41	1,13
Mağduriyet Deneyimleri	144	0,74	0,84 [0,78–0,88]	<0,001	0,02 [–0,07–0,11]	0,45	0,653	0,43	1,20
Topluluğa Bağlılık (Ters Kodlanmış)	144	0,72	0,83 [0,77–0,88]	<0,001	0,04 [–0,06–0,14]	0,78	0,437	0,46	1,28

r = Pearson korelasyon katsayısı; ICC = Sınıf İçi Korelasyon Katsayısı (iki yönlü rastgele etkiler, mutlak uyum); GA = güven aralığı; $p_{(ICC)}$ = ICC anlamlılık testi; Ortalama Fark ($\bar{d}$) = Test 2 – Test 1 ortalama puan farkı; t ve $p_{(fark)}$ = eşleştirilmiş örneklemler t testi istatistiği ve anlamlılık değeri; SEM = Ölçümün Standart Hatası ($SEM = SS_{pooled} \times \sqrt{(1 - ICC)}$); MDC_{95} = %95 güven düzeyinde en küçük algılanabilir değişim ($MDC_{95} = SEM \times 1,96 \times \sqrt{2}$). $p_{(fark)} > 0,05$ ve ortalama farkın %95 güven aralığının 0'ı içermesi, iki ölçüm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama fark bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 11 incelendiğinde, LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği'nin toplam puanı için Pearson korelasyon katsayısının 0,84, ICC değerinin 0,91 [%95 GA: 0,88–0,94] olduğu görülmektedir. Toplam puanda iki uygulama arasındaki ortalama fark 0,03 olup %95 güven aralığı –0,03 ile 0,09 arasında değişmekte ve iki ölçüm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (t=0,98, p=0,329). Toplam puana ilişkin SEM değeri 0,23, MDC_{95} değeri ise 0,64 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlarda Pearson korelasyon katsayıları 0,72 ile 0,82, ICC değerleri 0,83 ile 0,90 arasında değişmiştir. Alt boyutlarda da iki uygulama arasındaki ortalama farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamış (tüm p > 0,05), SEM değerleri 0,33 ile 0,46, MDC_{95} değerleri ise 0,92 ile 1,28 arasında değişmiştir. Bu bulgular, LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği'nin 21 günlük süre içerisinde yüksek düzeyde zamana karşı kararlılık gösterdiğine ilişkin kanıt sağlamaktadır.

Tartışma

Bu araştırmada, LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği Türkçeye uyarlanmış ve ölçeğin psikometrik özellikleri Türkiye'de yaşayan LGBTQİA+ bireylerden oluşan bir örneklem üzerinde değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin özgün çalışmada Outland (2016) tarafından önerilen yedi faktörlü yapısının Türk örnekleminde de desteklendiğini ve Türkçe formun geçerlik ve güvenirliğine ilişkin çeşitli kanıtlar sağladığını göstermektedir. Ölçeğin kimliği gizleme, günlük ayrımcılık/mikro saldırılar, reddedilme

beklentisi, ayrımcılık olayları, içselleştirilmiş damgalanma, mağduriyet deneyimleri ve topluluğa bağlılık boyutlarını birlikte değerlendirmesi, Meyer'in (2003) Azınlık Stresi Kuramında tanımlanan farklı stres süreçlerinin çok boyutlu olarak incelenmesine olanak sağlamaktadır. Farklı kültürel bağlamlarda yürütülen çalışmalar da azınlık stresinin ölçülmesine yönelik geçerli ve güvenilir araçlara duyulan gereksinimin devam ettiğini göstermektedir (Blažev ve ark. 2025, Nebot-Garcia ve ark. 2026).

Araştırmanın temel bulgularından biri, Outland (2016) tarafından geliştirilen LGBT Minority Stress Measure için özgün çalışmada ortaya konulan yedi faktörlü yapının Türk örnekleminde de doğrulanmış olmasıdır. Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinden elde edilen bulgular, maddelerin kuramsal olarak beklenen boyutlar altında toplandığını göstermektedir. AFA sonucunda yedi faktörlü yapı toplam varyansın %56,60'ını açıklamış ve bu yapı bağımsız doğrulama örnekleminde gerçekleştirilen DFA ile desteklenmiştir. Bu sonuç, Outland'ın (2016) geliştirdiği aracın Türkiye bağlamında da özgün faktör yapısıyla kullanılabileceğine ilişkin kanıt sunmaktadır.

Faktör yapısına ilişkin kültürler arası karşılaştırmalar yapılırken farklı araçların birbirinden ayrıştırılması önemlidir. Norcini Pala ve arkadaşları (2017) tarafından İtalya'da geliştirilen Minority Stress Scale (MSS), Outland'ın (2016) geliştirdiği LGBT Minority Stress Measure ile aynı ölçme aracı değildir. Norcini Pala ve arkadaşlarının çalışmasında farklı azınlık stresi bileşenlerini değerlendiren özgün bir ölçme aracı geliştirilmiş ve bu aracın faktör yapısı incelenmiştir. Blažev ve arkadaşlarının (2025) Hırvatistan'da gerçekleştirdiği çalışma ise Norcini Pala ve arkadaşlarının geliştirdiği MSS'nin çeviri, kültürel uyarlama ve psikometrik değerlendirme çalışmasıdır. Buna karşılık Nebot-Garcia ve arkadaşlarının (2026) İspanya'daki çalışması, Outland (2016) tarafından geliştirilen LGBT Minority Stress Measure'ın uyarlanmasına odaklanmaktadır. Dolayısıyla mevcut araştırmanın faktör yapısına ilişkin karşılaştırmalarında özellikle Outland (2016) ile aynı aracı ele alan çalışmaların dikkate alınması gerekmektedir. Bu çerçevede, mevcut araştırmada yedi faktörlü yapının korunmuş olması, farklı kültürel bağlamlarda aynı aracın psikometrik özelliklerinin incelenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, azınlık stresinin farklı araçlarla ölçülmesi, kullanılan kuramsal çerçeve ve madde içeriklerinin faktör yapılarındaki farklılıkların değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken bir unsurdur. Iniewicz ve arkadaşları (2017) da cinsel azınlık stresinin kuramsal bileşenleri ile bu yapıyı değerlendirmek amacıyla kullanılan ölçme araçları arasındaki ilişkiyi ele alarak, azınlık stresinin ölçülmesinde farklı kavramsallaştırmaların bulunduğuna dikkat çekmiştir.

Güvenirlik analizlerinden elde edilen bulgular, Türkçe formun yeterli düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Genel ölçek için Cronbach alfa katsayısı 0,922, McDonald's omega katsayısı 0,932 olarak bulunmuş; alt boyutlara ilişkin Cronbach alfa katsayıları 0,701 ile 0,901, omega katsayıları ise 0,713 ile 0,911 arasında değişmiştir. Bu değerler, genel ölçek ve alt boyutların kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık gösterdiğine işaret etmektedir. Özellikle Topluluğa Bağlılık alt boyutunda alfa katsayısının 0,701 olması nedeniyle bu boyut için güvenirliğin yeterli düzeyde olduğu, ancak diğer bazı alt boyutlara kıyasla daha düşük bulunduğu dikkate alınmalıdır. Test-tekrar test analizlerinde toplam puan için Pearson korelasyon katsayısının 0,84 ve ICC değerinin 0,91 olması, 21 günlük süre içerisinde ölçümlerin yüksek düzeyde zamansal kararlılık gösterdiğini desteklemektedir. Alt boyutlarda Pearson korelasyonları 0,72–0,82, ICC değerleri ise 0,83–0,90 arasında bulunmuştur. Ortalama farkların anlamlı olmaması ve SEM ile MDC_{95} değerlerinin de hesaplanmış olması, test-tekrar test değerlendirmesini yalnızca korelasyon katsayılarına dayalı olmaktan çıkararak ölçümlerin zamansal kararlılığına ilişkin daha ayrıntılı kanıt sağlamıştır. Bu bulgular, Outland'ın (2016) özgün çalışmasında bildirilen iç tutarlılık bulgularıyla genel olarak uyumludur.

Yakınsak ve ayrışma geçerliğine ilişkin bulgular da yedi faktörlü ölçüm modelini desteklemektedir. Faktörlere ilişkin CR değerlerinin 0,747–0,938, AVE değerlerinin 0,496–0,792 arasında değişmesi, boyutların büyük ölçüde yeterli yakınsak geçerlik ve bileşik güvenirlik gösterdiğine işaret etmektedir. Topluluğa Bağlılık boyutunda AVE değerinin 0,50'nin hemen altında bulunması nedeniyle bu boyut açısından yakınsak geçerlik kanıtının diğer boyutlara göre daha sınırlı olduğu dikkate alınmalıdır. Bununla birlikte, Fornell-Larcker ölçütü ve HTMT sonuçlarının genel olarak kabul edilebilir sınırlar içerisinde olması, faktörlerin birbirinden ayırt edilebilir yapılar olarak değerlendirilebildiğini desteklemektedir.

Ölçüt geçerliğine ilişkin bulgular, azınlık stresi ile algılanan mağduriyet arasında pozitif, genel aidiyet ile negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunduğunu göstermiştir. Bu ilişkiler, azınlık stresinin olumsuz yaşantılar ve sosyal aidiyet ile kuramsal olarak beklenen yönde ilişkili olduğuna işaret etmektedir. Özellikle Topluluğa Bağlılık boyutunun Genel Aidiyet Ölçeği ile pozitif, Algılanan Mağduriyet Ölçeği ile negatif yönde ilişkili olması, toplulukla bağlantı ve aidiyetin azınlık stresi süreçleriyle ilişkili sosyal kaynaklar olarak ele alınabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, bu ilişkilerin kesitsel verilerden elde edilmiş olması nedeniyle nedensel bir koruyucu etki şeklinde yorumlanmaması gerekir. Ayrıca Algılanan Mağduriyet Ölçeği özgün olarak işyeri bağlamında geliştirilmiş bir araç olduğundan, bu ölçekle elde edilen ölçüt geçerliği bulguları bağlama duyarlı biçimde değerlendirilmelidir. Mevcut çalışmada bu ölçeğin iç tutarlılığının yüksek bulunması (α = 0,92) ölçüm açısından destek sağlasa da LGBTQİA+ bireylerin daha geniş toplumsal ve kişilerarası mağduriyet deneyimlerini doğrudan temsil ettiği şeklinde yorumlanmamalıdır. Bu nedenle gelecekte azınlık stresi ile psikolojik sıkıntı, ruh sağlığı ve LGBTQİA+ özgül mağduriyet deneyimlerini doğrudan değerlendiren ölçütler arasındaki ilişkilerin incelenmesi önem taşımaktadır.

Türkiye'de LGBTQİA+ bireylerin azınlık stresini Meyer'in (2003) kuramsal modeli doğrultusunda çok boyutlu olarak değerlendirebilecek Türkçe ölçme araçlarının sınırlı olması, bu çalışmanın önemini artırmaktadır. Türkçe formun yedi faktörlü yapısının desteklenmesi, farklı azınlık stresi bileşenlerinin aynı ölçme aracı içerisinde değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu yönüyle ölçek; sosyal hizmet, psikoloji, psikolojik danışmanlık, psikiyatri ve halk sağlığı alanlarında yürütülecek araştırmalarda azınlık stresinin farklı boyutlarının incelenmesine katkı sağlayabilir. Bununla birlikte, ölçeğin farklı kültürel bağlamlarda karşılaştırmalı olarak kullanılabilmesi için gelecekte farklı örneklemlerde psikometrik özelliklerinin yeniden değerlendirilmesi ve özellikle farklı LGBTQİA+ grupları arasındaki ölçüm özelliklerinin sınanması gerekmektedir.

Türkiye bağlamı açısından değerlendirildiğinde, aile ilişkileri, toplumsal ve dinsel normlar ile LGBTQİA+ bireylerin karşılaştığı hukuki ve kurumsal koşullar, azınlık stresi deneyimlerinin biçimlenmesinde rol oynayabilecek bağlamsal faktörler olarak değerlendirilebilir. Özellikle aile ve yakın sosyal çevrenin bireyin kimliğini açıklama, gizleme veya reddedilme beklentileri üzerindeki olası etkileri, Kimliği Gizleme ve Reddedilme Beklentisi boyutlarının kültürel bağlamla birlikte ele alınmasını önemli kılmaktadır. Benzer biçimde, toplumsal ve dinsel normlar İçselleştirilmiş Damgalanma ve Topluluğa Bağlılık gibi boyutların deneyimlenme biçimleriyle ilişkili olabilir. Hukuki ve kurumsal koşullar ise ayrımcılık, mağduriyet ve güvenlik algılarıyla ilişkili distal stresörlerin ortaya çıkış biçimini etkileyebilecek daha geniş bir yapısal çerçeve sunmaktadır. Bununla birlikte, mevcut çalışmada bu kültürel ve yapısal faktörlerin faktör yapısı üzerindeki etkisi doğrudan test edilmemiştir. Gelecekteki araştırmalarda bu bağlamsal değişkenlerin faktör yapısı, madde işleyişi ve ölçüm değişmezliği üzerindeki olası etkilerinin incelenmesi gerekmektedir.

Araştırmanın güçlü yanları bulunmasına rağmen çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, kolayda örnekleme ve LGBTQİA+ alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının desteğinden yararlanılması, örneklemin Türkiye'deki LGBTQİA+ nüfusunu temsil etme düzeyini sınırlayabilir. Sivil toplum kuruluşları aracılığıyla araştırmadan haberdar olan bireylerin toplulukla temas düzeylerinin veya araştırmaya katılım eğilimlerinin farklı olabilmesi, özellikle Topluluğa Bağlılık ve Kimliği Gizleme boyutlarında olası bir seçim etkisine yol açabilir. Ayrıca AFA ve DFA örneklemleri veri toplama sırasına göre oluşturulmuş ve rastgele atama yapılmamıştır. Bu nedenle bağımsız iki örneklem kullanılmış olsa da örneklemlerin olasılıksız ve ardışık biçimde oluşturulmuş olması faktör yapısının genellenebilirliği açısından dikkate alınmalıdır.

İkinci olarak, araştırmanın kesitsel ve öz bildirim temelli tasarımı nedeniyle değişkenler arasındaki ilişkiler nedensel biçimde yorumlanamamakta ve sosyal beğenirlik kaynaklı yanlılık olasılığı dışlanamamaktadır. Araştırmada sosyal beğenirlik değerlendirilmemiştir. Benzer biçimde, farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği grupları arasında ölçüm değişmezliği test edilmemiştir. Bu nedenle ölçeğin kadın, erkek, trans, non-binary, interseks veya farklı cinsel yönelim gruplarında aynı ölçüm yapısını ve madde işleyişini sağladığı konusunda doğrudan bir çıkarım yapılamamaktadır. Bilinen gruplar geçerliği de bu çalışmada incelenmemiştir. Gelecek araştırmalarda ölçüm değişmezliğinin ve bilinen gruplar geçerliğinin sistematik biçimde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Üçüncü olarak, bu araştırmada ölçüt geçerliğinin değerlendirilmesinde kullanılan Algılanan Mağduriyet Ölçeği özgün olarak işyeri bağlamında geliştirilmiştir. Bu nedenle elde edilen ilişkiler, LGBTQİA+ bireylerin azınlık stresine ilişkin tüm mağduriyet deneyimlerini temsil etmeyebilir. Ayrıca özgün Outland (2016) çalışmasında kullanılan psikolojik sıkıntı ve genel sağlık göstergeleri bu araştırmada ölçüt değişken olarak kullanılmamıştır. Dolayısıyla Türkçe formun psikolojik sıkıntı veya ruh sağlığı göstergeleriyle ilişkisine ilişkin doğrudan bir kanıt bu çalışmadan elde edilememiştir. Gelecek çalışmalarda psikolojik sıkıntı, depresyon, anksiyete, travma belirtileri ve diğer ruh sağlığı göstergeleriyle ilişkilerin incelenmesi ölçeğin ölçüt geçerliğine ilişkin kanıtları genişletebilir.

Son olarak, ölçeğin özgün formunun Outland (2016) tarafından yayımlanmamış bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş olması, kaynak aracın literatürdeki erişilebilirliği ve bağımsız biçimde tekrarlanmış psikometrik kanıtların kapsamı açısından dikkate alınması gereken bir sınırlılıktır. Bu nedenle mevcut bulguların farklı örneklemlerde tekrarlanması, farklı kültürel bağlamlarda aynı aracın psikometrik özelliklerinin incelenmesi ve boylamsal araştırmalarla ölçeğin değişime duyarlılığının değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Sonuç

Bu araştırmada, Outland (2016) tarafından geliştirilen LGBT Azınlık Stresi Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması gerçekleştirilmiş ve LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği'nin psikometrik özellikleri Türkiye'de yaşayan LGBTQİA+ bireylerden oluşan bir örneklemde incelenmiştir. Bulgular, ölçeğin özgün yedi faktörlü yapısının Türk örnekleminde desteklendiğini; iç tutarlılık, zamansal kararlılık, yakınsak ve ayrışma geçerliği ile ölçüt geçerliğine ilişkin çeşitli kanıtlar elde edildiğini göstermektedir. Bu sonuçlar, ölçeğin Türkiye'de yaşayan LGBTQİA+ bireylerin azınlık stresi deneyimlerinin araştırma amaçlı değerlendirilmesinde kullanılabileceğine ilişkin kanıt sunmaktadır.

Bununla birlikte, mevcut çalışmada ölçüm değişmezliği, bilinen gruplar geçerliği ve değişime duyarlılık incelenmemiş; psikolojik sıkıntı ve ruh sağlığına ilişkin ölçütler kullanılmamıştır. Bu nedenle ölçeğin farklı LGBTQİA+ alt grupları arasında ölçüm eşdeğerliği sağladığı, klinik veya epidemiyolojik sınıflandırmalarda belirli kesme noktalarıyla kullanılabileceği ya da müdahale çalışmalarında değişime duyarlı biçimde izlenebileceği yönünde mevcut bulguların ötesine geçen çıkarımlar yapılmamalıdır. Gelecek araştırmalarda farklı LGBTQİA+ gruplarında ölçüm değişmezliğinin incelenmesi, psikolojik sıkıntı ve ruh sağlığı göstergeleriyle ilişkilerin değerlendirilmesi, bilinen gruplar geçerliğinin araştırılması ve boylamsal tasarımlarla değişime duyarlılığın sınanması, ölçeğin kullanım alanlarına ilişkin kanıtların genişletilmesine katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

Aquino K, Grover SL, Bradfield M, Allen DG (1999) The effects of negative affectivity, hierarchical status, and self-determination on workplace victimization. Acad Manage J, 42:260-272.

Barburoğlu Y, Özgülük Üçok SB, Çürükvelioğlu Köksal E, Gandhi Y, Lannutti PJ (2024) LGBT Topluluğuna Bağlılık Ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin sınanması. Stud Psychol, 44:106-124.

Beaton DE, Bombardier C, Guillemin F, Ferraz MB (2000) Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures. Spine, 25:3186-3191.

Blažev M, Popov M, Laginja P (2025) Translation, cultural adaptation, and validation of the Minority Stress Scale among lesbian, gay, and bisexual individuals in Croatia. Sex Res Soc Policy, 22:1179-1192.

Boateng GO, Neilands TB, Frongillo EA, Melgar-Quiñonez HR, Young SL (2018) Best practices for developing and validating scales for health, social, and behavioral research: A primer. Front Public Health, 6:149.

Clark LA, Watson D (1995) Constructing validity: Basic issues in objective scale development. Psychol Assess, 7:309-319.

Comrey AL, Lee HB (1992) A first course in factor analysis, 2nd ed. Hillsdale, NJ, Lawrence Erlbaum.

Deyo RA, Diehr P, Patrick DL (1991) Reproducibility and responsiveness of health status measures: Statistics and strategies for evaluation. Control Clin Trials, 12(Suppl 4):142S-158S.

Diamond LM, Alley J (2022) Rethinking minority stress: A social safety perspective on the health effects of stigma in sexually-diverse and gender-diverse populations. Neurosci Biobehav Rev, 138:104720.

Dinno A (2018) Package Paran: Horn's Test of Principal Components/Factors. R Package.

Duru E (2015) Genel Aidiyet Ölçeğinin psikometrik özellikleri: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5:37-47.

Flentje A, Heck NC, Brennan JM, Meyer IH (2020) The relationship between minority stress and biological outcomes: A systematic review. J Behav Med, 43:673-694.

Fornell C, Larcker DF (1981) Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. J Mark Res, 18:39-50.

Frost DM, Meyer IH (2023) Minority stress theory: Application, critique, and continued relevance. Annu Rev Clin Psychol, 19:79-102.

Hair JF, Black WC, Babin BJ, Anderson RE (2022) Multivariate Data Analysis, 9th ed. Hampshite, UK, Cengage Learning.

Hatzenbuehler ML (2009) How does sexual minority stigma "get under the skin"? A psychological mediation framework. Psychol Bull, 135:707-730.

Hatzenbuehler ML, Pachankis JE (2016) Stigma and minority stress as social determinants of health among lesbian, gay, bisexual, and transgender youth. Pediatr Clin North Am, 63:985-997.

Hayes AF, Coutts JJ (2020) Use omega rather than Cronbach's alpha for estimating reliability. Commun Methods Meas, 14:1-24.

Henseler J, Ringle CM, Sarstedt M (2015) A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. J Acad Mark Sci, 43:115-135.

Iniewicz G, Sałapa K, Wrona M, Marek N (2017) Minority stress among homosexual and bisexual individuals—From theoretical concepts to research tools: The Sexual Minority Stress Scale. Arch Psychiatry Psychother, 19:69-80.

Jaspal R (2025) A theoretical model for predicting outness in lesbian, gay, and bisexual people: Minority stressors, social support, and identity processes. Soc Sci, 14:207.

Jorgensen TD, Pornprasertmanit S, Schoemann AM, Rosseel Y (2022) semTools: Useful Tools for Structural Equation Modeling. R Package.

Kara Y (2026) "When you can't hold on to society, you hold on to something else": A mixed-methods study on substance use among LGBTQIA+ people in Türkiye. Subst Use Misuse, 61:707-717.

Karakaş S (2024) Günlük Heteroseksist Deneyimler Ölçeğinin Türkçe uyarlaması, geçerlik ve güvenilirlik çalışması (Tıpta uzmanlık tezi). İstanbul, Sağlık Bilimleri Üniversitesi.

Koo TK, Li MY (2016) A guideline of selecting and reporting intraclass correlation coefficients for reliability research. J Chiropr Med, 15:155-163.

Korkmaz S, Goksuluk D, Zararsiz G (2014) MVN: An R package for assessing multivariate normality. R J, 6:151-162.

Krok A, Kardasz Z, Rogowska AM (2024) Network analysis of the association between minority stress and activism in LGB people from Poland. Eur J Investig Health Psychol Educ, 14:1853-1867.

Li CH (2016) Confirmatory factor analysis with ordinal data: Comparing robust maximum likelihood and diagonally weighted least squares. Behav Res Methods, 48:936-949.

Malone GP, Pillow DR, Osman A (2012) The General Belongingness Scale (GBS): Assessing achieved belongingness. Pers Individ Dif, 52:311-316.

Meyer IH (2003) Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. Psychol Bull, 129:674-697.

Meyer IH, Frost DM (2013) Minority stress and the health of sexual minorities. In Handbook of Psychology and Sexual Orientation (Eds : CJ Patterson, AR D'Augelli):252-266. Oxford, Oxford University Press.

Mokkink LB, Terwee CB, Patrick DL, Alonso J, Stratford PW, Knol DL et al. (2010) The COSMIN checklist for assessing the methodological quality of studies on measurement properties of health status measurement instruments: An international Delphi study. Qual Life Res, 19:539-549.

Nebot-Garcia JE, Barrientos J, Gil-Llario MD, Ballester-Arnal R (2026) Adaptation and validation of the LGBTQIA+ Minority Stress Measure in Spanish adults. Arch Sex Behav, 55:1989-2007.

Norcini Pala A, Dell'Amore F, Steca P, Clinton L, Sandfort T, Rael C (2017) Validation of the Minority Stress Scale among Italian gay and bisexual men. Psychol Sex Orientat Gend Divers, 4:451-461.

Nunnally JC, Bernstein IH (1994) Psychometric theory, 3rd ed. New York, McGraw-Hill.

Outland PL (2016) Developing the LGBT minority stress measure (Master's thesis). Fort Collins, CO, Colorado State University.

Pachankis JE, Williams SL, Behari K, Job S, McConocha EM, Chaudoir SR (2020) Brief online interventions for LGBTQ young adult mental and behavioral health: A randomized controlled trial in a high-stigma, low-resource context. J Consult Clin Psychol, 88:429-444.

R Core Team (2023) R: A language and environment for statistical computing. Vienna, R Foundation for Statistical Computing.

Revelle W (2023) psych: Procedures for Psychological, Psychometric, and Personality Research. R Package.

Şahin AB, Büyükgök D, Uysal Ö, Kulaksizoğlu IB (2023) A preliminary validation of Gender Minority Stress and Resilience Measure in Turkish transgender individuals. J LGBTQ Issues Couns, 17:271-288.

Tabachnick BG, Fidell LS (2019) Using Multivariate Statistics, 7th ed. Boston, Pearson.

Ülbeği İD, Özgen H, Özgen HM (2014) Algılanan mağduriyet ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23:284-298.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olunduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.
Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız
Etik Onay: Bu çalışma için Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 06.05.2026 tarih ve 2026/190 nolu karar ile etik onayı alınmıştır.
Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.
Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir.
Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript
Peer-review: Externally peer-reviewed.
Ethical Approval: Ethical approval for this study was obtained from Sinop University Human Research Ethics Committee pursuant to date 06.05.2026 and number 2026/190.
Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.
Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.

Ek 1. LGBTQİA+ Azınlık Stresi Ölçeği

Yönerge

Azınlık stresi, LGBTQİA+ bireylerin cinsel yönelimleri, cinsiyet kimlikleri veya cinsiyet karakteristikleri nedeniyle maruz bırakıldıkları damgalanma, ayrımcılık ve dışlanma gibi deneyimlerle ilişkili bir stres biçimidir. Aşağıda, LGBTQİA+ bireylerin yaşam deneyimlerine ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır.

Lütfen her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve belirtilen durumun yaşamınızda ne sıklıkla gerçekleştiğini ya da ifadeye ne düzeyde katıldığınızı uygun seçenek üzerinden işaretleyiniz. Her madde için yalnızca bir yanıt seçiniz.

A. Sıklık Temelli Maddeler (1–16)

Yanıt seçenekleri: 1 = Hiçbir zaman | 2 = Çok nadiren | 3 = Bazen | 4 = Sık sık | 5 = Her zaman

Madde	İfade	1 Hiçbir zaman	2 Çok nadiren	3 Bazen	4 Sık sık	5 Her zaman
1	LGBTİ+ olduğumu ima edebilecek yaşamımdaki bazı durumları başkalarına anlatmaktan kaçınırım.	□	□	□	□	□
2	LGBTİ+ olduğumun anlaşılmasını istemediğim için romantik yaşamım hakkında konuşmaktan kaçınırım.	□	□	□	□	□
3	LGBTİ+ olduğumun anlaşılmasını istemediğim için sosyal etkinliklere bir partnerle katılmam.	□	□	□	□	□
4	LGBTİ+ olduğumun bilinmemesi için sosyal medyada paylaşımlarımı sınırlar veya kimlerin görebileceğini kontrol ederim.	□	□	□	□	□
5	LGBTİ+ olmayan kişilere LGBTİ+ ile ilgili konuları açıklamak zorunda olduğum varsayılır.	□	□	□	□	□
6	Başkaları tarafından istemediğim isimlerle/zamirlerle seslenildiği olur.	□	□	□	□	□
7	Cinsiyete göre ayrılmış ortamlarda kendimi dışlanmış hissederim.	□	□	□	□	□
8	LGBTİ+ konularında konuşurken “fazla hassas” veya “politik doğrucu” olmakla suçlandım.	□	□	□	□	□
9	Yeni biriyle tanıştığımda, LGBTİ+ olduğum için bana olumsuz yaklaşılacağından endişe ederim.	□	□	□	□	□
10	LGBTİ+ olduğum için saygısız davranışlarla karşılaşmaya hazırlıklı olurum.	□	□	□	□	□
11	Başkalarının beni kabul etmeyeceğini düşünürüm.	□	□	□	□	□
12	İnsanlar LGBTİ+ olduğumu öğrenirse ne olacağı konusunda kaygı duyarım.	□	□	□	□	□
13	LGBTİ+ olduğum için bir organizasyondan (örneğin dinî grup, spor takımı vb.) dışlandım.	□	□	□	□	□
14	Sağlık çalışanları tarafından gereksiz hizmet almaya zorlandım veya sağlık hizmeti verilmedi.	□	□	□	□	□
15	Bir işletmede LGBTİ+ olduğum için kötü hizmet aldım.	□	□	□	□	□
16	Öğretmenler veya yöneticiler tarafından adil olmayan muameleye maruz bırakıldım.	□	□	□	□	□

B. Katılım Düzeyi Temelli Maddeler (17–25)

Yanıt seçenekleri: 1 = Kesinlikle katılmıyorum | 2 = Katılmıyorum | 3 = Ne katılıyorum ne katılmıyorum | 4 = Katılıyorum | 5 = Kesinlikle katılıyorum

Madde	İfade	1 Kesinlikle katılmıyorum	2 Katılmıyorum	3 Ne katılıyorum ne katılmıyorum	4 Katılıyorum	5 Kesinlikle katılıyorum
17	LGBTİ+ olmayan biri olma fırsatım olsaydı bunu kabul ederdim.	□	□	□	□	□
18	LGBTİ+ olmayı istemezdim.	□	□	□	□	□
19	LGBTİ+ olmayan insanları kıskanırım.	□	□	□	□	□
20	LGBTİ+ olduğum için sözlü tacize veya hakarete maruz bırakıldım.	□	□	□	□	□
21	Başkaları tarafından bana zarar verileceği yönünde tehdit edildim.	□	□	□	□	□
22	Başkaları tarafından zorbalığa maruz bırakıldım.	□	□	□	□	□
23	LGBTİ+ konularına ilişkin bilgi ve broşürlere ulaşabileceğimi düşünürüm.	□	□	□	□	□
24	Gerektiğinde LGBTİ+ konularında profesyonel hizmet bulabileceğimi düşünürüm.	□	□	□	□	□
25	LGBTİ+ faaliyetlerini destekleyen kamusal alanlar bulabileceğime inanırım.	□	□	□	□	□

Puanlama

1–16. maddeler 1 = Hiçbir zaman ile 5 = Her zaman arasında;

17–25. maddeler 1 = Kesinlikle katılmıyorum ile 5 = Kesinlikle katılıyorum arasında puanlanır.

Topluluğa Bağlılık alt boyutundaki 23, 24 ve 25. maddeler ters kodlanır: 1→5, 2→4, 3→3, 4→2 ve 5→1.

Ters kodlama sonrasında 25 maddenin puanlarının ortalaması alınarak toplam ölçek puanı hesaplanır.

Toplam puan 1–5 arasında değişir; yüksek puanlar daha yüksek azınlık stresi düzeyine işaret eder.

Alt boyutlar ve madde dağılımları:

1. Kimliği Gizleme (1–4);
2. Günlük Ayrımcılık/Mikro Saldırılar (5–8);
3. Reddedilme Beklentisi (9–12);
4. Ayrımcılık Olayları (13–16);
5. İçselleştirilmiş Damgalanma (17–19);
6. Mağduriyet Deneyimleri (20–22);
7. Topluluğa Bağlılık (23–25).

Not. Topluluğa Bağlılık maddeleri, yüksek puanların koruyucu bir kaynağı göstermesi nedeniyle ters kodlanır; böylece tüm maddelerin puan yönü azınlık stresiyle aynı doğrultuya getirilir.